

OPPFØLGING AV MUSEENE I MØRE OG ROMSDAL

MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE

Møre og Romsdal Revisjon IKS
Forvaltningsrevisjonsrapport nr. 5 | 2019

Møre og Romsdal Revisjon IKS er et interkommunalt selskap eid av Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal, Vestnes, Kristiansund, Smøla, Halså, Surnadal, Rindal, Averøy, Tingvoll, Aure og Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for eierkommunene. Selskapet ble etablert 1.2.2017.

Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner fra Møre og Romsdal Revisjon IKS:

Fra og med 2018:

1.	Jan. 2018	Etikk, habilitet og varsling	Smøla kommune
2.	Feb. 2018	Innkjøp og offentlige anskaffelser	Rauma kommune
3.	Feb. 2018	Nordøyvegen – organisering, styring, kontroll og rapportering	Møre og Romsdal fylkeskommune
4.	Feb. 2018	Offentlige anskaffelser	Aukra kommune
5.	Apr. 2018	Drift og forvaltning av PP-tjenesten	Eide kommune
6.	Apr. 2018	Arbeidsmiljø og ledelse	Averøy kommune
7.	Mai 2018	Helsestasjon og skolehelsetjeneste	Gjemnes kommune
8.	Mai 2018	Kvalitet i hjemmetjenestene	Kristiansund kommune
9.	Mai 2018	Arbeidslivskriminalitet	Møre og Romsdal fylkeskommune
10.	Aug. 2018	Helhetlig planlegging, oppfølging og rapportering	Nesset kommune
11.	Sep. 2018	Sak- og arkivsystem	Tingvoll kommune
12.	Okt. 2018	Regionale utviklingsmidler	Møre og Romsdal fylkeskommune
13.	Okt. 2018	Ein god start – oppfølging av barn og unge	Surnadal kommune
14.	Nov. 2018	Innkjøp – drift og mindre investeringsprosjekt	Halsa kommune
15.	Nov. 2018	Kvalitet i lærebedrifter og oppfølging av lærlinger	Møre og Romsdal fylkeskommune

Fra og med 2019:

1.	Mar. 2019	Plan og byggesaksbehandling	Molde kommune
2.	Mar. 2019	Byggesaksbehandling	Smøla kommune
3.	Apr. 2019	Rutiner i byggesaksbehandlingen	Kristiansund kommune
4.	Mai 2019	Saksbehandlingsrutiner	Fræna kommune

FORORD

Møre og Romsdal Revisjon IKS har utført denne forvaltningsrevisjonen etter sak T-56/18 i fylkestinget, sak KO-6/19 i kontrollutvalget i Møre og Romsdal fylkeskommune og vedtatt prosjektplan i sak KO-13/19 i kontrollutvalget etterfulgt av kontrollsjefens bestilling.

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave som kontrollutvalget har ansvar for å se til at blir gjennomført. Forvaltningsrevisjon er hjemlet i Kommunelova § 77 nr. 4 og § 78 nr. 2, jf. forskrift om kontrollutvalg kapittel 5 og forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner kapittel 3.

I kommuneloven er forvaltningsrevisjon definert som systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyret sine vedtak og forutsetninger.

Rapporten summerer opp resultatene fra Møre og Romsdal Revisjon IKS sin undersøkelse av museene i Møre og Romsdal. Revisjonen er utført av Marianne Hopmark og Ingrid Walstad Larsen i perioden februar til mai 2019.

Møre og Romsdal Revisjon IKS ønsker å takke alle som har bidratt til denne forvaltningsrevisjonen.

Kristiansund, 21.05.2019

Veslemøy E. Ellinggard

Oppdragsansvarlig revisor

Marianne Hopmark

Fagansvarlig forvaltningsrevisor

Ingrid Walstad Larsen

Utførende forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

Denne forvaltningsrevisjonen tar for seg temaet museene i Møre og Romsdal. Det overordnede målet med forvaltningsrevisjonen er å få belyst hvordan fylkeskommunen følger opp museene i fylket, og hvordan museene igjen arbeider opp mot målene og forventningene som er satt i den regionale delplanen for museum. Vi har forsøkt å belyse dette gjennom to deskriptive problemstillinger og én problemstilling med revisjonskriterium. Utvalget undersøkelsen omhandler er avgrenset til elever i den videregående skole. Denne gruppen ble valgt ut fordi fylkeskommunen er skoleeier for de videregående skoler.

PROBLEMSTILLINGER

Temaet blir forsøkt belyst gjennom følgende problemstilling: *Hvordan tilbyr museum formidling som skaper opplevelser, fremmer kunnskap og gir grunnlag for kritisk refleksjon om for-, nå- og fremtid for målgruppen unge?* Med målgruppen unge mener vi i denne sammenheng elever i den videregående skole.

For å svare ut denne problemstillingen har vi operasjonalisert ett revisjonskriterium og to deskriptive underproblemstillinger:

1. Revisjonskriterium: Museene bør ha en plan eller tiltak for å nå målet under *formidling* som er satt i regional delplan museum. Dette målet er: «Musea i Møre og Romsdal speglar samfunnet dei er en del av, og tilbyr formidling som skaper opplevingar, fremmer kunnskap og gir grunnlag for kritisk refleksjon om for-, no og framtid».
2. Hvordan jobber museene med formidling ovenfor målgruppen unge?
3. Hvordan oppfatter et utvalg skoleungdom museumsvesenet?

METODE

Vi har innhentet data gjennom samtaler, dokumentanalyse og spørreundersøkelse. Ved å kombinere ulike metoder for å belyse aktuelle områder kan vi få beskrivelser fra forskjellige synsvinkler. Det er gjennomført samtaler med fylkeskultursjef og 3 rådgivere ved kulturavdelinga i Møre og Romsdal fylkeskommune, museumsdirektører, fagleder og formidlingsleder ved Stiftelsen Nordmøre museum og i Romsdalsmuseet, samt museumsdirektører i Stiftelsen Kulturkvartalet og Stiftinga Sunnmøre museum.

I tillegg er det gjennomført en spørreundersøkelse gjennom dataprogrammet *Mentimeter*. Denne ble sendt til 117 historielærere ved alle de videregående skoler i fylket og gjennomført av elever i en historietime. Svarprosenten for det potensielle utvalget er lavt, kun 2%, da 78 av totalt 3700 elever har sendt inn svar. Den lave svarprosenten var forventet med tanke på undersøkelsens form. Vi mener likevel at de resultatene vi har fått uttrykker interessante tanker og meninger om museumsvesenet av elever i den videregående skole.

KONKLUSJON

Det overordnede målet med forvaltningsrevisjonen var å få belyst hvordan fylkeskommunen følger opp museene i fylket, og hvordan museene igjen arbeider opp mot målene og forventningene som er satt i den regionale delplanen for museum.

Museene har en viktig rolle når det kommer til formidling til barn og unge i samarbeid med skolene. I regional delplan museum står det at en viktig del av planarbeidet og planperioden er å sørge for at koblingen mellom museum og skoleverket blir opprettholdt og utviklet i tråd med den helhetlige museums- og skolepolitikken.

Møre og Romsdal fylkeskommunes visjon er *ein tydeleg medspelar*. Fylkeskommunen skal være en synlig samfunnsaktør, blant annet gjennom museenes arbeid med formidling. Innenfor formidlingsområdet har museene barn og unge som fokusområde, med utgangspunkt i Møre og Romsdal fylkeskommunes forventninger til arbeidet med formidling.

Museene jobber slik vi oppfatter det godt med formidling opp mot barn og unge, spesielt rettet mot barne- og ungdomsskolen gjennom Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal. Tusenvis av barn får hvert år innblikk i og kunnskap om kulturarv gjennom foredrag, museumsbesøk, aktiviteter, debatt og opplevelser i ulike former og grader.

Vi konkluderer med at revisjonskriteriet «Museene bør ha en plan eller tiltak for å nå målet under formidling som er satt i regional delplan museum» er oppfylt.

Gjennom regional delplan museum, planprogram, handlingsprogram og egne tiltakslistene fra museene mener vi at Møre og Romsdal fylkeskommune og museene oppfyller revisjonskriteriet som er satt i denne forvaltningsrevisjonen. Vi opplever at når det gjennom Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal er gode tilbud og tett oppfølging mot grunnskolen, er det mer opp til lærernes engasjement i den videregående skole om elevene deltar i museenes aktiviteter. I tillegg vil spredningen av hvilket tilbud videregående elever får være avhengig av hvilke utvalg av kunstuttrykk elevene gjør i samarbeid med kulturkontakt. Vår oppfatning er også at museumsdirektørene savner et større samarbeid med skolene og lærerne for å få elever i den videregående skole til å benytte seg av museumstilbudene. De ønsker å få tilbakemelding på om de treffer med sine utstillinger og hva de eventuelt kan gjøre for å bli mer relevant og interessant for denne målgruppen. Vi oppfordrer fylkeskommunen og museene til å jobbe videre med å opprette kontakt og samarbeid med de videregående skolene.

Vi mener at hovedmålet under formidling i regional delplan museum er utfordrende å operasjonalisere fordi det er et overordnet mål med sikte på langsiktige effekter, og at dette med fordel kan bli konkretisert og gjort målbart når dette blir et fokusområde. Det kan være utfordrende å måle «Musea i Møre og Romsdal speglar samfunnet dei er del av, og tilbyr formidling som skaper opplevingar, fremmer kunnskap og gir grunnlag for kritisk refleksjon om for-, no og framtid». Likevel ser vi at enkelte av museene fremmer dette gjennom ulike tiltak, ved å gjøre prosjektene og utstillingene sine relevante for målgruppen.

I spørreundersøkelsen ser vi også at elevene viser interesse for museene, og kommer med gode forslag til hvordan museumsvesenet kan treffe dem i større grad. Disse tilbakemeldingene mener vi er verdifulle for fylkeskommunen og museene å ta med seg videre i sitt formidlingsarbeid. Vi fikk ikke tilbakemeldinger fra lærerne om hva de mener i forbindelse med dette temaet, og vi mener at fylkeskommunen og museene her har en jobb å gjøre for å få svar på de spørsmålene de lurer på.

Både museene, skolene og lærerne kan være tjent med å oppfordre og inkludere ungdom til å gå på museum. Det er disse som skal føre kulturarven videre. Et godt grunnlag for museumsforståelse. museumsbesøk og museumsglede er et viktig fundament for å ivareta denne arven.

AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Vi har noen avsluttende kommentarer til det videre arbeidet innenfor museumsfeltet i Møre og Romsdal som omhandler samarbeid og forbedringspotensial som har kommet frem gjennom denne forvaltningsrevisjonen.

1. Det vil være en styrke hvis fylkeskommunen ga tydeligere føringer på hvilke samhandlingsarenaer som er aktuelle for museene i sitt formidlingsarbeid. Eksempelvis kan dette være utdanningsavdelingen, de videregående skoler osv. Vi oppfordrer også museene til å selv søke og finne aktuelle samhandlingsarenaer.
2. Med utgangspunkt i regional delplan museum er formidling satt som ett av fem fokusområder. Det er ikke satt i gang arbeid med dette per dags dato. Når dette blir aktuelt, mener vi at det vil være en styrke å ta inn dette om samarbeid og samhandlingsarenaer for å bidra til å oppnå målsettingen innenfor formidling. I tillegg vil det også være en styrke å etablere en strategi for hvordan det fastsatte hovedmålet i delplanen skal nås.
3. Vi mener det vil være fordelaktig at museene på sine hjemmesider presenterer informasjon om prosjekter og utstillinger, samt beskrivelser av relevante temaer tilknyttet læreplanen for videregående elever.

INNHold

1.	Innledning.....	9
1.1	Bakgrunn og bestilling	9
1.2	Formål, problemstillinger og revisjonskriterium	9
	Avgrensninger.....	10
	Metode	11
	Frafallsanalyse og mulige feilkilder, pålitelighet og gyldighet	12
1.3	Tidligere museumsarbeid	13
1.4	Om den reviderte enhet	14
	Kulturavdelinga i Møre og Romsdal	14
	Stiftelsen Nordmøre museum	15
	Romsdalsmuseet	16
	Stiftelsen Kulturkvartalet - Jugendsenteret og KUBE.....	16
	Stiftinga Sunnmøre museum	17
1.6	Høring.....	17
2.	Formidling til barn og unge	18
2.1	Funn.....	18
	Formidling på overordnet nivå	18
	Stiftelsen Nordmøre museum	19
	Romsdalsmuseet	20
	Stiftelsen kulturkvartalet - Jugendstilsenteret og KUBE.....	20
	Stiftinga Sunnmøre museum	21
	Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal	22
	En armlengdes avstand-prinsippet.....	23
	Går ungdom på museum?	24
	...Og hva skal til for at ungdom skal gå på mer på museum?	24
2.2	Revisors vurdering	26
	Museene bør ha en plan eller tiltak for å jobbe med å nå målet under formidling som er satt i regional delplan museum.....	26
	Hvordan jobber museene med formidling ovenfor målgruppen unge?	27
3.	Brukeropplevelser av museum	29
3.1	Elevenes tilbakemeldinger.....	29
	Spm 1. Liker du å gå på museum?	29
	Spm 2: Fra helt uenig til enig: Hvordan vil du rangere disse påstandene?	29

Spm 3: Hvis du har vært på museum de siste to år: Var dette i noen av disse regionene i Møre og Romsdal?	30
Spm 4: Hva synes du er mest spennende med museumsbesøk? (Flere valg er mulig) ...	30
Spm 5: Ordsky: Hvilke ord mener du best beskriver museum?	31
Spm 6: Fra helt uenig til helt enig: Hvordan vil du rangere disse påstandene?	31
Spm 7: Hvis du IKKE går på museum: Er det på grunn av en av disse alternativene?	32
Spm 8: Åpent spørsmål: Hvilke museer har du hørt om i Møre og Romsdal?	32
Spm 9: Velg det som passer best: Hvorfor besøker du museum?	33
Spm 10: Hva skal til for at du skal få mer lyst til å gå på museum?	33
3.2 Lærernes tilbakemeldinger	34
3.3 Revisors vurdering	34
4. Konklusjon	35
5. Avsluttende kommentarer	36
Litteraturliste	37
Vedlegg 1: Høringsvar fra fylkesrådmann	38
Vedlegg 2: Dokumentoversikt	41
Vedlegg 3: Oversikt over museum i Møre og Romsdal	42
Vedlegg 4: Eier og organisasjonsstruktur i regionmuseene og Kulturkvartalet	44
Stiftelsen Nordmøre museum	44
Stiftelsen Romsdalsmuseet	45
Stiftelsen Kulturkvartalet	45
Stiftinga Sunnmøre museum	46
Vedlegg 5: Ekstraopplysninger	47
Museenes visjoner og besøkstall for skoleelever 2018	47

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN OG BESTILLING

Fylkestinget vedtok i sak T-56/18 den 10. desember 2018 at det skal gjennomføres tre forvaltningsrevisjonsprosjekt i 2019, og ga kontrollutvalget i Møre og Romsdal fylkeskommune fullmakt til å velge mellom prioriterte prosjekt og reserveprosjekt. Kontrollutvalget i Møre og Romsdal fylkeskommune prioriterte prosjektet om oppfølging av museum på sitt møte den 23. januar i sak KO-6/19. Prosjektplan ble vedtatt i kontrollutvalget 22. februar 2019, med etterfølgende bestilling fra kontrollsjef.

I overordnet analyse og grunnlagsdokument for plan for forvaltningsrevisjon 2018 er museum beskrevet som et område med høy risiko på kulturområdet, og det står følgende:

Fylkeskommunen utbetaler årlig betydelege beløp til regionale kulturinstitusjoner. For musea er det utarbeida ein delplan. Der er satt ei rekke mål. Det er uklart om rolla til fylkeskommunen er avklart, derunder om i kva grad fylkeskommunen følg opp musea i samsvar med overordna føringar. Vidare er det og interessant å ettergå om fylkeskommunen har tilfredstillande system for tildeling og oppfølging av tilskota til musea, og hva krav fylkeskommunen stiller for bruken av tilskota.
(Overordnet analyse 2018, s. 24).

I bestillingen er oppfølging av museene i Møre og Romsdal foreslått som tema for forvaltningsrevisjon. På bakgrunn av bestilling har vi i samarbeid med kontrollsjefen konkretisert aktuelle tema og problemstillinger som kan svare ut forvaltningsrevisjonens hovedformål.

1.2 FORMÅL, PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIUM

Vi utfører forvaltningsrevisjon i samsvar med god kommunal revisjonsskikk. RSK 001 – Standard for forvaltningsrevisjon, som er utarbeidet av Norges Kommunerevisjonsforbund, definerer hva som er god kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjon. Punkt 21 i standarden sier at revisor med utgangspunkt i kontrollutvalget sin bestilling må operasjonalisere problemstillingene slik at de blir tilstrekkelig konkrete og avgrenset til å kunne svares ut. Vi har gjennomført en nærmere operasjonalisering av problemstillingene i dette prosjektet.

Det overordnede målet med denne forvaltningsrevisjonen er å få belyst hvordan fylkeskommunen følger opp museene i fylket, og hvordan museene igjen arbeider opp mot målene og forventningene som er satt i den regionale delplanen for museum. I planprogrammet for regional delplan museum (2016:12) står det at det i forlengelsen av planarbeidet er behov for å se på koblingen mellom museene og utdanningsverket. Museene har en viktig rolle når det kommer til formidling til barn og unge i samarbeid med skolene. Videre står det at en viktig del av planarbeidet og planperioden er å sørge for at koblingen mellom museum og skoleverket blir opprettholdt og utviklet i tråd med den helhetlige museums- og skolepolitikken.

I stortingsmelding nr. 49 (2008-2009) *Framtidas museum* står fem innsatsområder som hovedmål på museene som faglige kunnskapssenter og solide organisasjoner (Regional delplan museum 2017:7). Innsatsområdene har Møre og Romsdal fylkeskommune inkludert i sin delplan og handlingsplan: Forvaltning, forskning, formidling, frivillighet, fornying av fellestjenestene og fornying i organisasjonen. I regional delplan museum er det utarbeidet hovedmål for disse innsatsområdene.

For innsatsområdet formidling, som er pekt ut som relevant i denne forvaltningsrevisjonen, er hovedmålet: «Musea i Møre og Romsdal speglar samfunnet dei er en del av, og tilbyr formidling som skaper opplevingar, fremmer kunnskap og gir grunnlag for kritisk refleksjon om for-, no og framtid».

Møre og Romsdal fylkeskommunes visjon er *ein tydeleg medspelar*. Fylkeskommunen skal være en synlig samfunnsaktør, blant annet gjennom museenes arbeid med formidling. Innenfor formidlingsområdet har museene barn og unge som fokusområde, med utgangspunkt i Møre og Romsdal fylkeskommunes forventninger til arbeidet med formidling. Målene som er satt fra fylkeskommunen innenfor temaet formidling og målgruppen barn og unge er operasjonalisert i følgende hovedproblemstilling som besvares i rapporten:

Hvordan tilbyr museum formidling som skaper opplevelser, fremmer kunnskap og gir grunnlag for kritisk refleksjon om for-, nå- og fremtid for målgruppen unge?

For å svare ut denne problemstillingen har vi med bakgrunn i regional delplan museum operasjonalisert ett revisjonskriterium og to deskriptive underproblemstillinger:

1. Revisjonskriterium: Museene bør ha en plan eller tiltak for å jobbe med å nå målet under formidling som er satt i regional delplan museum.
2. Deskriptiv problemstilling: Hvordan jobber museene med formidling ovenfor målgruppen unge?
3. Deskriptiv problemstilling: Hvordan oppfatter et utvalg skoleungdom museumsvesenet?

AVGRENSNINGER

For å kunne si noe om den valgte problemstillingen, har vi avgrenset undersøkelsesområdet til å gjelde et utvalg skoleungdoms opplevelse av museum og museers formidlingsevne, og om museum tilbyr formidling som skaper opplevelser, kunnskap og kritisk refleksjon for denne gruppen. Det er dagens unge som er Møre og Romsdals fremtid, og det å høre deres stemme kan være viktig for å få kunnskap om denne målsettingen. Målgruppen barn og unge har vi avgrenset til å gjelde unge, det vil si elever på den videregående skole fordi det er fylkeskommunen som eier og har ansvar for den videregående skole. Barn har i grunnskolen et bredt tilbud innenfor kulturformidling gjennom den kulturelle skolesekken. I samarbeid med kulturavdelingen i Møre og Romsdal fylkeskommune har vi valgt ut fire museer vi undersøker i denne forvaltningsrevisjonen: Stiftelsen Nordmøre museum, Romsdalsmuseet, Stiftelsen Kulturkvartalet (heretter referert til som Jugendstilsenteret og KUBE), samt Stiftinga Sunnmøre museum.

METODE

Undersøkelsen baseres på Norges kommunerevisorforbund (NKRF) sin standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001). Metoder som er benyttet i denne forvaltningsrevisjonen er fokusgruppesamtaler, spørreundersøkelse og dokumentanalyse. Vurderinger og konklusjoner som blir trukket er på bakgrunn av analyser fra dette datamaterialet, og må sees i sammenheng med utvalget.

En slik kildetriangulering, det vil si bruk av flere ulike metoder for å belyse problemstillingen, vil styrke dataens og rapportens kvalitet (validitet). Disse metodene for datainnhenting gir oss en et mer sammensatt og bredere innblikk i virkeligheten (RSK 001, Knudtzon og Amundsen 2006). Dersom inntrykket av et område er det samme ved å bruke ulike metoder, styrkes kvaliteten og gyldigheten til undersøkelsen.

Data som er brukt i revisjonsrapporten ble samlet inn i løpet av februar-april 2019.

SAMTALER

Alle samtaler er referatført og verifisert. Informantene fikk også anledning til å kommentere innholdet som er brukt i rapporten gjennom en faktasjekk.

Gjennom samtaler fikk vi data som ga oss mulighet til å beskrive problemstillingen kvalitativt. Samtaler med aktuelle personer på saksfeltet har gitt oss en dypere og mer nyansert informasjon om hvordan det jobbes med problemstillingene vi reiser i dette prosjektet. Spørreundersøkelsen genererte en kvantitativ meningsmåling fra målgruppen elever ved den videregående skole. Dokumentanalyse har gitt oss innsikt i planverk og målsettinger som er relevante for problemstillingene vi har tatt utgangspunkt i. Oppstartsmøte for prosjektet ble holdt 18. mars 2019. Vi har hatt samtaler med følgende personer på saksfeltet:

- Fylkeskultursjef i Møre og Romsdal fylkeskommune
- 3 rådgivere ved kulturavdelingen
- Museumsdirektør ved Stiftelsen Nordmøre museum
- Fagleder for forskning ved Stiftelsen Nordmøre museum
- Museumsdirektør ved Romsdalsmuseet
- Formidlingsleder ved Romsdalsmuseet
- Museumsdirektør Stiftinga Sunnmøre museum
- Museumsdirektør Jugendstilsenteret og KUBE

SPØRREUNDERSØKELSE

I samarbeid med fylkesutdanningssjefen sendte vi ut en link til en spørreundersøkelse til alle historielærere ved de videregående skoler i fylket. Undersøkelsen ble sendt ut via en internett-link i programmet *Mentimeter*, som lærerne ble oppfordret til å gjennomføre i en historietime.

Historiefaget ble valgt for å nå ungdommen bredt, i tillegg til at museum er et dagsaktuelt tema for læreplanen i historiefaget. Elevene logget seg på via mobiltelefon, PC eller nettbrett og svarte i

sanntid. De anonyme resultatene kommer umiddelbart opp på lærerens skjerm. Det var totalt 117 lærere som mottok e-posten, representert på de 23 skolene i fylket. Totalt fikk vi inn svar fra 78 elever i Mentimeter. Antallet svar varierer fra spørsmål til spørsmål, ettersom at det var frivillig å svare.

I e-posten ba vi også lærerne om å gi tilbakemeldinger på deres tanker, kommentarer eller forslag til hvordan museene og skoleverket kan få et tettere samarbeid for å få flere videregående elever til å besøke i museet, om deres erfaringer med museenes kompetanse både pedagogiske og faglig. Vi har ikke fått tilbakemeldinger på dette fra lærerne.

DOKUMENTANALYSE

Dokumentanalyse har gitt oss innsikt i planverk, årsrapporter og informasjonshefter som er relevante for problemstillingene vi tar utgangspunkt i. Liste over relevante dokumenter i denne undersøkelsen finnes i vedlegg 2. Vi har på forespørsel mottatt alle ønskede dokumenter og svar på våre spørsmål fra de vi har hatt samtaler med i dette prosjektet.

FRAFALLSANALYSE OG MULIGE FEILKILDER, PÅLITELIGHET OG GYLDIGHET

Forvaltningsrevisjonsprosjekter skal gjennomføres på en måte som sikrer at informasjonen i rapporten er relevant og pålitelig. Pålitelighet handler om at innsamling av data skal skje så nøyaktig som mulig, og at en skal kunne få samme resultat dersom undersøkelsen gjøres på nytt.

I spørreundersøkelsen er begrepet «Museum» brukt uten videre beskrivelser. En mulig feilkilde kan derfor være at respondentene har egne tolkninger og erfaringer på hva dette begrepet innebærer.

I tillegg har vi etter samtale med museumsdirektøren i Jugendstilsenteret og KUBE fått tilbakemelding på at kunstmuseet ikke nødvendigvis omfavnes i spørreundersøkelsen når vi spør etter «museum», eller når vi kun sender undersøkelsen til historielærere. Kulturhistorieområdet er på denne måten ivaretatt, men det kan bli et skjevt utvalg for feltet kunsthistorie. Vi gjør derfor oppmerksom på at lærere som har ansvar for kunsthistorie ikke har blitt kontaktet. Kunsthistorie er heller ikke inkludert i spørsmålene, og at svarene fra elevene kan gi et skjevt bilde på deres opplevelse av dette temaet.

En annen feilkilde kan være undersøkelsens form. For å få gjennomført undersøkelsen med et så stort utvalg som er spredt over hele fylket, ble lærerne tildelt administrasjonstilgang til programmet Mentimeter. De fikk tilsendt en oppskrift på hvordan man bruker programmet, men det var vanskelig å følge opp lærerne og tilby brukerstøtte hvis de selv ikke tok kontakt med oss. Spørreundersøkelsen kunne ha gitt en større svarprosent hvis vi selv gjennomførte den i en skoleklasse. I og med at vi ønsket å nå bredt i hele fylket er dette den mest ressurs sparende måten å gjøre det på.

Mentimeter er et dynamisk spørreskjema med rask avstemming. Elevene kan se andres respons med én gang etter at avstemmingen er gitt. Dette kan bidra til engasjement i klassen, og kan også bidra til videre diskusjon og refleksjon både blant elever og lærere.

Siden spørreundersøkelsen er anonym, kan ikke vi se hvilke skoler eller elever som har sendt inn svar. Vi vet derfor ikke hvor mange skoler som utgjør utvalget, men vi tror det er mange skoler og elever som ikke har svart. Dette grunner i at vi har sendt ut undersøkelsen til 117 lærere, som har én eller flere klasser. I følge utdanningsavdelingen består utvalget av 166 klasser fordelt på 119 lærere. Noen klasser har sannsynligvis to lærere knyttet til seg, eksempelvis som vikar i systemet. Det potensielle elevomfanget er derfor betydelig større enn 78 elever, og vi antar at det kan være rundt 3700 elever. Vi gjør oppmerksom på at svarprosenten må antas å være svært lav, rundt 2% av det totale elevantallet og at svarene som gjengis i rapporten ikke er representativ for videregående elever i Møre og Romsdal. Vi mener likevel at resultatene gir et interessant innblikk i hva elevene som har svart mener om temaet, og at det kan gi nyttig informasjon til fylkeskommunen og museenes videre arbeid på feltet.

I e-posten vi sendte ut til historielærerne ba vi dem om å skrive ned eventuelle tilbakemeldinger eller kommentarer som var interessante for oss å ta med inn i forvaltningsrevisjonen. Ingen av de 117 lærerne valgte å sende kommentarer eller tilbakemeldinger til oss, selv etter purring fra fylkesutdanningsjefen. Vi vil derfor ikke omhandle dette området i rapporten.

Relevans handler om å undersøke de forholdene som problemstillingene skal avklare. For å styrke dataens pålitelighet og gyldighet har vi gjennomført flere tiltak. Det er utarbeidet samtaleguider for å styrke påliteligheten og gyldigheten til datainnsamlingen. Vi har intervjuet sentrale personer på området, og vi har i tillegg benyttet data fra flere kilder. Når det er samsvar mellom beskrivelser og data fra flere kilder, styrker dette kvaliteten eller gyldigheten i datamaterialet. Vi har også benyttet metodetriangulering, en kombinasjon av ulike metoder; samtaler, dokumentgjennomgang og spørreundersøkelse. Når vi får lignende bilde på situasjonen ved bruk av de ulike metodene, styrkes troverdigheten av funnene.

Museumsområdet er et omfattende felt, og det er ikke mulig å få med alle deler innenfor temaet og samtidig få det rimelig kortfattet og oversiktlig. Vi forholder oss til en begrensning både i tid og ressurser for å gjennomføre prosjektet, og det vil følgelig være en risiko for at vi ikke har avdekt informasjon som kunne ha vært relevant for temaet og våre vurderinger.

1.3 TIDLIGERE MUSEUMSARBEID

På 2000-tallet kom en større nasjonal museumsreform, som førte til at museumsvesenet de siste 10-15 år har gjennomgått en konsolideringsprosess. Med bakgrunn i erfaringer fra denne prosessen, nye forventninger til museene, samfunnstrender og ny kommunereform, har fylkeskommunen utarbeidet en ny museumsplan (Planprogram for regional delplan museum 2016, stortingsmelding 22 (1999-2000), stortingsmelding 28 (2001-2002), Kulturmeldinga 2014 og stortingsmelding 49 (2008-2009)).

I stortingsmelding 49 (2008-2009) står det at målet til museumsreformen er å «skape sterkere museumsfaglige institusjoner som kan gå aktivt inn i de mange utfordringene i museenes samfunnsrolle» (Planprogram for regional delplan museum 2016:4).

Konsolideringsarbeidet startet i 2001 og har resultert i seks museer i Møre og Romsdal. Disse var: Stiftelsen Nordmøre museum, Romsdalsmuseet, Stiftinga Sunnmøre museum, Stiftinga Kulturkvartalet (Jugendstilsenteret og KUBE), Nynorsk kultursentrum og Atlanterhavsparken. Denne forvaltningsrevisjonen tar for seg de fire første. Avgrensingen er knyttet til at revisjonsrapporten følger opp de museer fylkeskommunen gir driftstilskudd til, dermed faller Nynorsk kultursentrum utenfor. Da Atlanterhavsparken ikke lenger defineres som et museum, faller også den utenfor.

De fire museene er organiserte som stiftelser, som ledes av et styre. Se eier og organisasjonsstruktur i regionmuseene og Kulturkvartalet i vedlegg 3.

Det er tidligere gjennomført to evalueringer av museumsreformen i Møre og Romsdal. Fylkesrevisjonen gjennomførte en forvaltningsrevisjon i 2010 (rapport 04/2010), og det ble deretter gjennomført en ny undersøkelse i 2012 (PwC 2012). I planprogrammet for regional delplan museum kan vi lese rapportenes konklusjoner (2016:4):

[...] det ble slått fast at måla for museumsreforma i Møre og Romsdal var oppnådd, men at nokre utfordringar sto att. Dette gjaldt særskilt mangel på magasin [les: Lager] og formidlingslokalitetar, særskilt i Romdal og på Nordmøre. Av andre utfordringar som det vart vist til, er den utstrakte bruken av stiftingar, samt desentraliserte organisasjonsstrukturar på Sunnmøre og Nordmøre.

1.4 OM DEN REVIDERTE ENHET

KULTURAVDELINGA I MØRE OG ROMSDAL

Det er kulturavdelingen i Møre og Romsdal fylkeskommune som har ansvar for området museum i Møre og Romsdal. Arbeidet innenfor kulturområdet blir gjort i nært samarbeid med kommunene, organisasjoner og institusjoner (Møre og Romsdal fylkeskommune 2019). Møre og Romsdal fylkeskommune sine arbeidsområder innenfor kultur omfatter planarbeid, rådgiving og forvaltning av lovverk ovenfor de områdene de har ansvar for.

På fylkeskommunens hjemmesider står det at en av fylkeskommunens hovedoppgaver innenfor kulturvern er å ivareta museumsvesenet i fylket. Fylkeskommunen er et styrings- og samordningsorgan med viktige kontaktfunksjoner mellom museene og sentrale instanser. Videre står det:

Forståing og engasjement for kulturvernet oppnår ein best gjennom det enkelte individ sin kunnskap og innsikt. Formidling av og tilgjenge til kulturminna og kunnskapen om objekta er viktig å bringe ut til innbyggjarane i fylket. Dette skjer gjennom foredrag, seminar, artikkelskriving og deltaking i Kultursekken.

Museene skal nå publikum med kunnskap og opplevelser og være tilgjengelig for alle. Det innebærer målrettet tilrettelegging for ulike grupper og aktuell formidling som fremmer kritisk refleksjon og skapende selvinnsikt.

I museumsstatistikk for 2017 er det listet opp følgende nøkkeltall for Nordmøre, Romsdal og Sunnmøre museum, samt fylket samlet:

	Besøk i 2017	Gjenstander i alt	Fotografi i alt	Årsverk i alt (eks frivillige)
Stiftelsen Nordmøre museum	75 777	51 067	203 624	24
Romsdalsmuseet	106 516	27 710	1 260 000	22
Stiftinga Sunnmøre museum	113 188	39 230	322 854	37
Stiftelsen Kulturkvartalet (Jugendstilsenteret og KUBE)	40 451	3 250	0	8

Besøksstatistikk for Møre og Romsdal:

Innbyggertall (SSB)	266 856
Besøk per innbygger	1,4 %
Enkeltbesøk i alt	199 426
Enkelt besøk barn og unge som del av enkeltbesøk	22%
Besøk i grupper i alt	176 709
Besøk i grupper barn og unge som del av besøk i grupper	27 %
Besøk i alt	376 135
Barn og unge som del av besøk i alt	25 %
Besøk betalende som del av besøk i alt	50 %

Kilde: Kulturrådets Museumsstatistikk 2017.

STIFTELSEN NORDMØRE MUSEUM

Stiftelsen Nordmøre museum (SNM) er konsolidert med alle kommunene på Nordmøre. Stiftelsen eier anleggene i Kristiansund, og de andre museene på Nordmøre drives av SNM men er eid lokalt. Museets virksomhet omfatter aktivitet i samtlige Nordmørskommuner og omfatter Norsk

klippfiskmuseum (Milnbrygga), skiftsverftet Mellemværftet, Museumskafeen Patrick Volckmar as, Strandhuset, Woldhuset og -brygga samt museets anlegg i Knudtzondalen (magasinet, Almskårstua, stabbur og kvern). Det er totalt 14 bygg, i tillegg til at de disponerer og vedlikeholder Brunsvikens reperbane og Hjelkrebrygga. Stiftelsen eier 19.500 gjenstander, 190.000 foto og 27 båter (Stiftelsen Nordmøre museum 2018).

Foto: Stiftelsen Nordmøre museum.

ROMSDALSMUSEET

Romsdalsmuseet er en kulturhistorisk, vitenskapelig institusjon med status som regionmuseum. Romsdalsmuseet har forretningskontor i Molde, et eget bibliotek og lokalhistorisk arkiv i tillegg til bygnings- og gjenstandssamlingene. Museet driver en leikarring og har en bunadsavdeling for produksjon av Romsdalsbunader (Romsdalsmuseet 2019). På nettsiden deres står det at formålet er å eie og drive et museum for Romsdal:

Museet skal samle inn, dokumentere, ta vare på og foreta faglige undersøkelser av bygninger, gjenstander og annet kilde- og tradisjonsmateriale, og ellers hva som finnes, som verneverdig, av lokalt - og kulturhistorisk kildemateriale innenfor virkeområdet. Resultatene skal formidles til publikum i form av blant annet undervisning, publikasjoner, utstillinger og ved arrangement. I formidlingen skal det legges vekt på regionens naturhistorie.

Foto: Romsdalsmuseet

STIFTELSEN KULTURKVARTALET - JUGENDSENTERET OG KUBE

Stiftelsen Kulturkvartalet består av Jugendstilsenteret og KUBE. Jugendstilsenteret er et spesialmuseum og nasjonalt kompetansesenter for jugendstilen. Senteret gir et innblikk i stilarten gjennom autentiske interiører og gjenstander, samt skiftende utstillinger. De jobber også med dokumentasjon, formidling og rådgivning.

KUBE er kunstmuseet i Møre og Romsdal. Gjennom et variert utstillingsprogram og en rekke publikumsaktiviteter skal museet skape interesse for og kunnskap om visuell kunst, kunsthåndverk, design og arkitektur. KUBE utvikler og forvalter en kunstsamling med særlig fokus på kunst og kunstnere med tilknytning til fylket (Jugendstilsenteret og KUBE 2019).

Foto: Jugendstilsenteret og KUBE.

STIFTINGA SUNNMØRE MUSEUM

Stiftinga Sunnmøre museum utgjør 12 ulike museum i regionen, fordelt på 13 ulike besøksarenaer. Museet samler inn materielle og immaterielle minner som særpreger regionen som gir et innblikk i natur, liv og arbeid på Sunnmøre de siste 10 000 årene (Stiftinga Sunnmøre museum 2019). Museet sitt mål for formidling er å formidle kunnskap gjennom opplevelser, deltakelse og utforskning. Den skal være relevant og attraktiv.

Museet skriver at de vil prioritere formidling rettet mot barn og unge, lokalsamfunnet og Den kulturelle skolesekken.

Museets visjon er *vi gjør kulturarven synlig*. Museets verdier er at de skal være samarbeidende, synlig og modig.

Foto: Stiftinga Sunnmøre museum

1.6 HØRING

Rapporten ble sendt til faktasjekk til kulturavdelingen, museumsdirektører, fagleder og formidlingsdirektør den 2. mai 2019. Vi fikk tilbakemelding fra noen, men ikke fra alle som faktasjekken ble sendt til. Utkast til høringsrapport ble sendt ut 8. mai 2019, og det ble gjennomført faktasjekk- og høringsmøte med fylkesrådmannen den 10. mai 2019. Tilbakemeldingene ble inkludert i høringsutkastet som ble sendt til fylkesrådmannen den 13. mai 2019. Vi mottok svar på høringsrapporten den 20. mai 2019. Høringssvaret er tatt inn i vedlegg 1 i rapporten.

I høringssvaret står det at:

« [...] I utgangspunktet er det lagt opp til en spørreundersøkelse i den videregående skolen, både blant undervisningspersonalet og elevene. Det går fram at det er svært lav deltakelse fra elevene og at ingen fra undervisningspersonalet har svart på undersøkelsen [...]».

Vi presiserer at det ikke var lagt opp til at undervisningspersonalet skulle svare på spørreundersøkelsen, men at de ble oppfordret til å sende e-post til oss hvis de hadde tilbakemeldinger eller synspunkt på temaet.

2. FORMIDLING TIL BARN OG UNGE

Med bakgrunn i regional delplan museum er det operasjonaliserte revisjonskriteriet i denne forvaltningsrevisjonen tilknyttet delproblemstilling 1: Hvordan jobber museene med formidling ovenfor målgruppen unge? Revisjonskriteriet er:

Museene bør ha en plan eller tiltak for å nå målet under *formidling* som er satt i regional delplan museum.

I tillegg har vi inkludert en beskrivende problemstilling som tar for seg museenes arbeid med formidling til ungdom.

2.1 FUNN

FORMIDLING PÅ OVERORDNET NIVÅ

I PwC sin rapport til fylkeskommunen om evaluering av museumsarbeidet (2012) står det at «en målsetting med museumsreformen er bedre formidling. Dette skal både omfatte omfang og kvalitet i formidlingsarbeidet, samt en utvidelse av det man tradisjonelt har oppfattet som formidlingsarenaer» (s. 45).

Fylkeskommunen har i samarbeid med museene og andre aktører utarbeidet en regional delplan for museum. I denne står det at museene skal formidle fortid og nåtid for å trekke linjene til fremtiden gjennom å tilpasse form, budskap og kanaler til definerte målgrupper. Formidlingen skal være aktuell. Museene blir stadig mer tydelig i sin rolle ovenfor publikum og samfunnet, og har et sterkt søkelys på å nå publikum med kunnskap og opplevelser (Regional delplan museum 2017:17). Videre står det at:

[...] museene vektlegger aktivitetsbasert formidling, der gjestene har mulighet til å lære via aktiv deltakelse og sansing. Museene har et reflektert forhold til hvem de ønsker å formidle til, og ser et potensial i å styrke denne formidlingen. Det er særlig søkelys på livslang læring, formidling til mennesker med ulike utfordringer, samt aktivitetsbasert læring.

Det er Stiftingen Sunnmøre museum som har ansvar for fellestjenestene formidling. Museet er et kontaktledd mellom museene og fylkeskommunen når det gjelder produksjoner til Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal.

I delplanen står det at museene legger stor vekt på å ha et tilbud til barn og unge, og at denne gruppen utgjør litt under en tredjedel av det samlede besøket ved museene (for 2015). Samarbeidet mellom museene og Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal forklarer en stor del av disse besøkstallene. Tallet på barn og unge som var med på tiltak i regi av Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal har gått ned de siste 3 årene. Museene beskriver et utfordringsbilde, der det er viktig å videreutvikle samarbeidet med Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal og utvikling av tilbud i

denne. Særlig for å sikre at barn og unge får kjennskap til museene og sin lokale kulturarv. I regional delplan museum drøftes viktigheten av museenes stemme utad:

Utviklingen viser at det vil være viktig å styrke utviklingen av museum som funksjon, og ikke bare som lokasjon. I denne sammenhengen bør museene i større grad reflektere over hvordan og hvor formidlingen kan skje. For eksempel kan museene i større grad møte folk der de er – i byen, på kjøpesenteret, på skolene og i nærmiljøet (Regional delplan museum 2017:18).

STIFTELSEN NORDMØRE MUSEUM

Stiftelsen Nordmøre museum har en egen formidlingsplan og årsmeldinger som tar for seg det som er gjort på området formidling. I årsmelding for 2018 står det om museets arbeid på formidling:

Museet har fokus på digitalt innhold og formidling. Det legges ut artikler på digitaltmuseum.no. Vår hjemmeside, som følger DIFIs retningslinjer, oppdateres med arrangement, artikler, foto og nettutstillinger. Avdelingene er aktive på egne facebooksider, i tillegg til stiftelsens, for å nå bredt ut og forhåpentligvis nye og yngre brukergrupper. Vi sender ut månedlige nyhetsbrev pr mail, filmer på Youtube og vi er aktive på Instagram.

Vi har fått tilsendt en formidlingsplan som gjelder fra 2014-2015, og som er vedtatt forlenget. Denne gjelder dermed fortsatt. I denne står det at «Alle våre pedagogiske opplegg er tilpassa Kunnskapsløftet, læreplanen for grunnskole og videregående opplæring. Det er viktig å kunne synliggjøre hvordan musea sitt arbeid kan brukes i skolen». Tiltak spesielt rettet mot barn og unge er å utvikle gode formidlingsmetoder og samarbeidsformer med skole og barnehager, samt produsere formidlingstilbud for skolen i samarbeid med skoleverket. Strategier for å styrke formidlingen i Stiftelsen Nordmøre museum er systematisk samarbeid med skoleverket gjennom å knytte skoletilbudet opp mot relevante læreplaner, skolering i sentrale prinsipp opp mot klassetrinn og faglige mål, i samarbeid med fylkesformidler (s. 7). Museets internettside har en fane for «Barnehage- og skoletilbud» som inneholder tema for barne- og ungdomsskolen, men ingen for den videregående skole.

Foto hentet fra Stiftelsen Nordmøre museum sin Facebookside:

Elever fra 2MA1 Kristiansund VGS skraper og klargjør nok en vegg for maling på Milnbrygga.

ROMSDALSMUSEET

På nettsiden til Romsdalsmuseet er det lagt ut informasjon om deres fem tilbud til elever ved den videregående skole (Romsdalsmuseet 2019b). Det er omvisningen «Besøk i de gamle husa», utstillingen «Eventyrlige interiører» av Gerhard Munhte, et foredrag om Bjørnstjerne Bjørnson i litteraturen, et foredrag om Moldes mest berømte skip Fanefjord, og et foredrag om opplysningstiden i Romsdal. På nettsiden til Romsdalsmuseet står det at sistnevnte foredrag passer godt inn i historie- og norskfaget.

Museet skriver i e-post til oss at de ikke har en samlet plan som de kaller «Formidlingsplan», men at de har en overordnet operativ strategiplan for 2017-2020 som gir en del føringer for årene innenfor planperioden, også for formidlingsområdet. De lager en arrangements-/aktivitetsplan for samtlige avdelinger hvert kalenderår. Denne trykkes og utgis hvert år i slutten av januar.

På området «Skoleformidling» har skoleavdelingen et årshjul som beskriver de ulike aktivitetene og når de skal foregå. Dette er eksempelvis at i løpet av mars skal tilbud til skolene legges ut for sen vår eller tidlig sommer, samt at turneer til høsten kartlegges og avtales med skolene.

Foto hentet fra Romsdalsmuseets side på Facebook:

«Blide avgangselever fra Molde videregående skole bruker bygata som kulisse når de skal dramatisere dikt».

STIFTELSEN KULTURKVARTALET - JUGENDSTILSENTERET OG KUBE

På hjemmesiden til Jugendstilsenteret og KUBE er det også en egen fane med informasjon for den videregående skole. Skolene oppfordres til å ta kontakt med museet for gratis omvisninger i utstillingene: «Om dere jobber med et spesielt tema, så ring og hør om vi kan tilby noe som passer for dere».

Jugendstilsenteret og KUBE har en formidlingsplan som gjelder for 2017-2020: «Jugendstilsenteret og KUBE skal i den neste fireårsperioden videreutvikle seg som en nyskapende og inkluderende formidlingsarena, med stor satsing på den utadrettede virksomheten. Alt faglig arbeid skal formidles og gjøres tilgjengelig for et bredt publikum». Under punkt 3.1.4 i formidlingsplanen står det at *videregående skoler, høyskoler og universitet vil tilbys tilpassede omvisninger knyttet til temaer som de jobber med i egen undervisning (s. 7).*

Jugendstilsenteret og KUBE har de siste årene i hovedsak hatt størst fokus på videregående, forteller museumsdirektør i fokusgruppesamtale. All formidling knyttes opp mot de utstillinger de har. Utstillingene de siste tre årene har hatt tema rettet for voksne. Disse kan også passe for barn i grunnskolen, men de har vært mest tilpasset for et større og voksne publikum.

I Regional delplan museum (2017:18) står det at:

Kulturkvartalet ved avdelinga KUBE, har ansvar for å formidle og samle kunst fra hele fylket. KUBE er fylkeskunstmuseum og en viktig visningsarena for samtidskunst i Møre og Romsdal. Det er behov for å tydeliggjøre KUBE sitt formål opp mot andre visningssteder i fylket. Det er også etterspurt et tettere samarbeid med både andre museum og institusjoner innenfor feltet. I utstillinger som presenterer verk fra samtidskunstnere må en ofte betale vederlag og/eller honorar. Dette fjør ofte slik virksomhet mer kostnadsdrivende enn utstillinger med materiale fra egen samling.

Foto hentet fra Jugendstilsenteret og KUBE sin side på Facebook.

STIFTINGA SUNNMØRE MUSEUM

I årsrapportene til Stiftinga Sunnmøre museum (SSM 2017 og 2018) kan vi lese at museet har hatt aktiviteter gjennom ulike formidlingsopplegg gjennom Den kulturelle skolesekken, i tillegg til ferietilbud for barn og ungdom i samarbeid med Ålesund kommune, og ulike utstillinger. I sin overordnede strategi for måloppnåelse legger museet vekt på formidling tilknyttet «Kystkultur». Gjennom bankskøyta «Storeggen av Ålesund» har de formidlet kulturhistorie med «å lære av å gjøre». Museets erfaringer er at slik type formidling som engasjerer og skaper aktiv deltakelse gir best resultat når det kommer til læring. De har samarbeid med eksterne aktører, blant annet Frivilligsentralen og andre frivillige lag og organisasjoner.

Foto: SSM Årsrapport 2018.

Museet samarbeider med Høgskulen i Volda om utvikling og gjennomføring av formidling, og med Nynorsk Kultursentrum og Norsk Folkemuseum av utprøving av vandreteater. I årsrapporten for 2017 skriver Stiftinga Sunnmøre museum at utstillingene har vært viktig for å skape aktivitet, formidle «ny» kunnskap og fornye publikums interesse om å besøke museene også utenom større aktivitetsdager.

Nettsiden til stiftelsen har en egen fane med «Undervisning», der de ulike tilbudene til målgruppen videregående skole står listet opp. Disse er blant annet utstillingen historien om Ålesund, byens vekst fra 1800-tallet og bybrannen. Det står at det i utstillingen diskuteres hva årsakene til veksten i Ålesund var, og de setter utviklingen inn i en større nasjonal og global sammenheng. I tillegg har museet en omvisning om Ålesund under krigen. Spørsmål som tas opp er hvordan livet i byen var under okkupasjonen, både fysisk og mentalt. På påmeldingssiden på hjemmesiden til Sunnmøre museum står det opplistet relevante kompetansemål for historiefaget i videregående skole.

De tilbyr også utstillingshistorien om Brudeegget fra 1904, en overbygd livbåt formet som et egg. Etter 70 år ble disse livbåtene standard på alle store fartøy. Historien legger opp til diskusjon hva som fikk oppfinnerens idé til å drive han fram: «Kan historia inspirere oss til endå uutklekka idear?».

Sunnmøre museum har også formidlingsopplegg tilknyttet vikingtid og mellomalderen, Nordsjøfarten og klasseseturen til Ytste Skotet. Under sistnevnte opplegg står det følgende:

Ytste Skotet er ein ypparleg arena for å formidle viktige tema til barn og unge: Lokalhistorie og kulturarv, miljøspørsmål og korleis bruk av naturen kan vere naturvern. Historia skaper identitet, og gjennom å følge levesettet til ein sjølvbergingsgard kan ein drage parallellar til andre lokalsamfunn, kulturarv og levesett. Samtidig ynsker vi å gi unge minner for livet. Her er det tid til å vere i lag, leike og springe utan moderne uroende teknologi.

Stiftinga Sunnmøre museum har en formidling- og markedsplan for 2017-2019 som inneholder stiftelsens overordnede mål og strategier for formidling.

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN MØRE OG ROMSDAL

Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal (DKS MR) er kulturformidling til barn og unge, og er et samarbeidsprosjekt mellom kultur- og opplæringssektoren nasjonalt, regionalt og på lokalt nivå (DKS 2019). Hvert år får elever i grunnskolen og på den videregående skole oppleve musikk, scenekunst, litteratur, kulturarv, film og visuell kunst med profesjonelle utøvere. Den kulturelle skolesekken i Møre og Romsdal administreres kulturavdelinga ved fylkeskommunen.

På spørsmål om avklaring på hva som er forskjell fra den kulturelle skolesekken i grunnskolen og på videregående skole, skriver kulturavdelingen på e-post at:

Det som er forskjellig fra den kulturelle skolesekken i grunnskolen og i videregående skole, er at videregående skole velger sitt eget program. Kulturkontakt og to elever fra hver videregående skole møter på Kulturtorg og ser utvalgte produksjoner innen alle

kunstarter. Deretter sender de inn en prioriteringsliste over hvilke tilbud de ønsker. Når det kommer til grunnskolen er det administrasjonen som setter opp programmet for hver enkelt kommune og skole. Dette innebærer at elever i videregående skole kanskje ikke får den spredningen mellom uttrykkene (musikk, litteratur, film, scenekunst, kulturarv og visuell kunst), slik det gjør i grunnskolen. Men både grunnskole og videregående skole får 3 tilbud hver i løpet av året. Videregående skole får i større grad velge selv.

Siden den videregående skole velger selv, får ikke elevene alltid den spredningen av uttrykk på samme måte som i grunnskolen. Det vil si at elevene kanskje ikke velger tilbud innen kulturarv, skriver kulturavdelingen i e-post til revisjonen.

Vi gjennomførte en forvaltningsrevisjon av Den kulturelle skolesekken i 2017. Denne tok for seg om fylkeskommunen forvalter den kulturelle skolesekken-ordningen i tråd med interne og nasjonale mål, regelverk og retningslinjer, samt om avtaleverket er tjenlig og tar vare på aktuelle risikoforhold på en hensiktsmessig måte. Se denne rapporten for ytterligere beskrivelser av innholdet i den kulturelle skolesekken.

EN ARMLENGDES AVSTAND-PRINSIPPET

En armlengdes avstand-prinsippet er et begrep som benyttes innenfor kunstpolitikken og betyr «at det bør være en armlengdes avstand mellom politikk og kunst; politiske organer bør ikke gripe inn i kunstneriske beslutninger; politikerne bør ikke utfordre kunstens autonomi [...]» (Mangset 2012:5). Mangset skriver at dette betyr at politiske beslutningsorganer ikke bør bestemme hvilke stykker teater skal spille, filmer som skal produseres, eller hvilke kunstnere som skal få stipend, og at dette må være opp til kunstinstitusjonene.

I følge fylkeskultursjefen kan dette prinsippet forklare hvilken styringsrett og virkemiddelbruk fylkeskommunen har ovenfor museene, samt hvordan de skal bruke midlene som blir tildelt. Fylkeskommunen legger føringer gjennom tildelingsbrev, at de eksempelvis skal fokusere på forskning eller kystkultur, og så er det opp til museene å fylle disse fokusområdene med innhold. I samtale med museumsdirektører for Sunnmøre og Ålesund ble dette temaet tatt opp. De forklarte da at de tar utgangspunkt i føringene i tildelingsbrevene, og utformer utstillinger og prosjekt ut ifra egne tolkninger av dette. Eksempelvis legger fylkeskommunen føringer for at de ønsker at museene skal ha fokus på kystkultur, og da tar museene hensyn til det. I tildelingsbrevene er det en generell henvisning til temaet. En armlengdes avstand er et viktig aspekt her, for det er utenkelig at museene skal få føringer på hva de skal lage utstillinger om, forteller museumsdirektørene. Føringene i tildelingsbrevene omhandler i større grad at museene eksempelvis skal oppfylle prinsipper om likestilling mellom kjønn, men ikke om tema.

GÅR UNGDOM PÅ MUSEUM?

I samtale med museumsdirektører og fagleder og formidlingsleder ved Stiftelsen Nordmøre museum og Romsdalsmuseet, ble det tatt opp i hvor stor grad ungdom oppsøker museum. Mange elever fra den videregående skole har ifølge de ansatte ved museene ikke hatt noe med museum å gjøre i løpet av tiden de går på den videregående skole. En av forklaringene på dette kan ifølge dem være at det er staten som bestemmer innhold i læreplanen og i fagplanen, der det ikke står eksplisitt om lokalhistorie. Skolene og lærerne har følgelig lite formidling av kulturarv på timeplanen. Museene er derfor avhengig av en ildsjel i skoleverket som vil at elevene skal oppleve museer, og på den måten kan museene nå frem til elevene. De når frem til enkelte klasser gjennom sporadiske opplegg, men ikke i samme grad som da videregående skole var organisert under den kulturelle skolesekken på samme måte som grunnskolen.

En annen hindring for elever på VGS er at det på enkelte museumstilbud ikke er gratis og de må betale inngangspenger. Det økonomiske aspektet støttes av museumsdirektørene i Stiftinga Sunnmøre museum og Jugendstilsenteret og KUBE. Museumsdirektør i Jugendstilsenteret og KUBE presiserer at inngang og omvisning er gratis for elever ved den videregående skole til og med fylte 18 år, og at de fremholder dette prinsippet som viktig.

I samtale presiserte museumsdirektørene i Stiftinga Sunnmøre museum og Jugendstilsenteret og KUBE viktigheten av brukerundersøkelser og brukerperspektivet. Museene har en oppfatning av hvordan de arbeider og hvordan dette fungerer, men å inkludere brukerperspektivet og få en tydelig stemme fra de unge er veldig viktig. Museene må oppfattes som relevante for unge for at de skal kunne være interessert i museum. Museumsdirektørene er spente på hvordan de oppleves som relevante innenfor de temaene de legger vekt på. Det brukes mye ressurser på elever i grunnskolen, og mindre på videregående skole.

Museumsdirektør i Jugendstilsenteret og KUBE sier at de bruker mye ressurser også på den videregående skole og unge i sine formidlingsopplegg. Deres hovedutstilling i 2018 «Og jeg skal ta deg med til Paradiset» og hovedutstilling i 2019 «Edge of the Sea» har begge særskilt aktuell tematikk for videregående skole. Begge disse utstillingene blir markedsført. Hovedutstillingen i 2018 fikk aktivt besøk fra videregående skole, dette venter de også for årets utstilling utover høstsemesteret.

...OG HVA SKAL TIL FOR AT UNGDOM SKAL GÅ PÅ MER PÅ MUSEUM?

Romsdalsmuseet har inngått en avtale med Romsdal og Molde videregående skoler om en abonnementsløsning som ifølge Romsdalsmuseet fungerer godt. Skolene betaler et halvårs- eller helårsabonnement på 7 500 kroner (3 550 kr per halvår). Elevene betaler kun 10 kr per besøk hvis det er museets ansatte som står for arrangementet. Besøk der ansatte ikke er involvert er gratis. Gjennom denne abonnementsavtalen er terskelen mye lavere for elevene å komme til museet enn om det koster eksempelvis 50 kr. Dette tiltaket startet Romsdalsmuseet med i 2018 etter at de mislyktes med å få videregående elevene på besøk. Transport til lokalene kommer likevel i tillegg, og

er en hindring. En annen hindring er at elevene ved videregående skole har mindre tid til eksternt opplegg gjennom undervisningen enn eksempelvis barne- og ungdomsskoleelever.

De ansatte ved museene er enig i at betaling er en viktig faktor for at unge skal besøke museene i større grad enn de gjør i dag. I tillegg må museumstilbudet være relevant for læreplanen, og temaet som tas opp gjennom museene må være i sammenheng med det elevene har på timeplanen.

De ansatte ved de kulturhistoriske museene forteller at eksempelvis byggfag liker å komme på museumsbesøk når de arrangerer bygningsrelaterte utstillinger eller prosjekt. Utfordringen slik de ser det er at de ikke har kunnskap om når det står om for eksempel lafting i timeplanen. De mener at museene burde vært inkludert i utformingen av timeplanen om lafteteknikk og historien rundt lafting.

De forteller videre at de mangler innsikt i skolens interesser og hvilke opplegg som passer den videregående skole. I dag finnes det ikke noe forum for å ta opp dette med skolene. Et planlagt møte med skolene om hvilke planer og prosjekt de kan gjøre sammen hadde vært interessant, og dette krever et større samarbeid enn det er i dag. Det å få bedre kontakt med skolene og faglærerne vil kunne gjøre det lettere å drive formidling til ungdom på videregående skole. Det er en utfordring å få lærerne til å omfavne sammenhengen mellom eksempelvis historie og båtbygging i undervisningen. De ansatte ved museene sier at de har en jobb å gjøre for å få lærerne til å utvide koblingen mellom museum og læreplan.

Representantene ved museene vi har snakket med, spurte om det hadde vært interessant for faglærerne om museene la til rette for en fagdag for dem. Dette har de gode erfaringer med blant lærere ved barne- og ungdomsskoler, der de har et foredrag om et museumstema i planleggingsuken før skolestart.

I samtale med museumsdirektørene i Stiftinga Sunnmøre museum og Jugendstilsenteret og KUBE ble det diskutert om utstillingene de lager er interessante nok for ungdommen. Treffer de med utsilingene de lager? Er det noe som appellerer spesielt? Hvor kompetente er de som jobber som formidlere? Hvordan snakker de med ungdom? Dette var spørsmål de tok opp og som de savner svar på.

Formidlerne som skal fortelle om kunst og kultur til ungdommen har en viktig og utfordrende jobb. Det er viktig at de er tydelige nok slik at de unge forstår, og derfor må de ordlegge seg på en lettfattelig måte.

Det å inngå samarbeid og jobbe på tvers med andre kulturinstitusjoner er viktig for å nå et bredt publikum, sier de de ansatte i museene i fokusgruppesamtaler med oss.

2.2 REVISORS VURDERING

MUSEENE BØR HA EN PLAN ELLER TILTAK FOR Å JOBBE MED Å NÅ MÅLET UNDER FORMIDLING SOM ER SATT I REGIONAL DELPLAN MUSEUM.

Det operasjonaliserte revisjonskriteriet i dette kapitlet er at museene bør ha en plan eller tiltak for å jobbe med å nå målet under formidling som er satt i regional delplan museum. Ut i fra samtaler med representanter fra museene, og analyse av de planverk og dokument som museene og fylkeskommunen har på området, vurderer vi det slik at dette revisjonskriteriet er oppfylt.

Fylkeskommunen har i samarbeid med museer og andre aktører utarbeidet en regional delplan museum som gjelder frem til 2026, i tillegg til at det utarbeides en handlingsplan for hvert år. Museene har sendt oss formidlingsplaner eller beskrivelser på overordnede strategier som viser hvordan de jobber med formidling. Museene arbeider godt med prosjekter og utstillinger som når et bredt publikum, men de er ifølge våre funn usikre på hvor godt de treffer lærerne og elevene ved de videregående skolene.

I følge kulturavdelingen i fylkeskommunen er Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal organisert på en litt annen måte i grunnskolen enn for den videregående skole, og dette gjør at elever ved den videregående skole kanskje får et mindre mangfold av kulturtilbud. Dette begrunnes i at tilbud til elevene blir valgt ut fra et utvalg kunstuttrykk av to elever og kulturkontakt på kulturtorg hvert år, og elevene får derfor ikke den samme spredningen av uttrykk på samme måte som i grunnskolen.

Arbeidet med formidling slik det er beskrevet i regional delplan museum har ikke vært et prioritert område fra delplanen ble vedtatt og fram til i dag. Planen varer til 2026. Når dette blir et aktuelt fokusområde, mener vi at det bør etableres en strategi for hvordan det fastsatte hovedmålet i delplanen skal nås.

Museene forteller at de er avhengig av «ildsjeler» på skolene for å nå frem til elevene, og vi vurderer det derfor som at det kan være noe tilfeldig for hva slags museumstilbud elevene får gjennom skolen, avhengig av hvilken lærer de har og hva slags tilbud som velges ut fra kulturtorgetts presentasjon.

Vi opplever at når det gjennom Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal er gode tilbud og tett oppfølging mot grunnskolen, er det mer opp til lærernes engasjement i den videregående skole om elevene deltar i museenes aktiviteter. I tillegg vil spredningen av hvilket tilbud videregående elever får være avhengig av hvilke utvalg av kunstuttrykk elevene gjør i samarbeid med kulturkontakt. Vår oppfatning er også at museumsdirektørene savner et større samarbeid med skolene og lærerne for å få elever i den videregående skole til å benytte seg av museumstilbudene. De ønsker å få tilbakemelding på om de treffer med sine utstillinger og hva de eventuelt kan gjøre for å bli mer relevant og interessant for denne målgruppen. Vi oppfordrer fylkeskommunen og museene til å jobbe videre med å opprette kontakt og samarbeid med de videregående skolene og lærerne.

Vi tror at det kan være interessant for elever som eksempelvis går på byggfag å kunne ta del i lafteteknikk når dette er noe som er satt på agendaen ved museene. Det vil derfor kunne være nyttig for museene å vite når dette tas opp i timeplanen. Det at museene inviterer seg selv eller blir invitert

inn til å holde foredrag for ungdomsskolelærere i planleggingsuken hvert nytt skoleår, tror vi en viktig arena for museene til å knytte kontakter med skolene og lærerne. Dette kunne museene kanskje også ha gjort i de videregående skolene. I tillegg har de da anledning til å kunne spre informasjon om de tilbudene museene har og hva de kan tilby skolene av utstillinger og prosjekt.

Vi mener at museene i større grad kan ta en aktiv rolle ovenfor de videregående skolene, noe de selv påpeker i samtalene vi har hatt. Fylkeskommunen har også et ansvar som eier av de videregående skolene og som kontakt opp mot museene gjennom tildeling av tilskudd. Fylkeskommunen kan kanskje være tjent med å legge til rette for å knytte slike kontakter og møtesteder hvis museene ønsker det. Eksempelvis kan dette inngå som en del av virkemidlene fylkeskommunen har ovenfor museene, uten at det skal bryte med en armlengdes avstand-prinsippet.

HVORDAN JOBBER MUSEENE MED FORMIDLING OVENFOR MÅLGRUPPEN UNGE?

Museene synes å ha gode planer og gjennomføringer når det kommer til formidling. Spesielt er dette spesifisert for barn og unge i grunnskolen gjennom den kulturelle skolesekken. Vi oppfatter at det er noen utfordringer for museene å nå videregående elever når det ikke i like stor grad er organisert aktiviteter gjennom Den kulturelle skolesekken. Museumsdirektørene uttrykker at de savner samarbeid med lærerne i de videregående skolene, for å få kunnskap om når i timeplanen de tar opp relevante tema museene kunne ha vært involvert i, og hvilken interesse skolene har for opplegg fra museenes side.

Museene formidler i samtaler at de ønsker tettere kontakt og nærere samarbeid med de videregående skolene i Møre og Romsdal for å få økt aktivitet blant ungdommene på museene. Alder, pris, transport og interesse er medvirkende årsaker til hvorfor ungdom ikke kommer til museet. Det at representanter fra museene møter opp på elevenes og skolens arena anser vi som en god måte å møte de unge på.

Abonnementsløsningen Romsdalsmuseet har inngått med Romsdal og Molde videregående skole er slik vi ser det, et godt tiltak for å gjøre noe med prisenivået til museumsbesøk for ungdommene. Jugendstilsenteret og KUBE har gratis inngang, og de forteller at de også har mest besøk av videregående elever. Stiftelsen Nordmøre museum skriver i e-post at også de på forespørsel fra videregående skole er et gratis tilbud.

Vi ser at strategisk arbeid med formidling er noe museene jobber kontinuerlig med, og at samarbeid med skolene er et tema som går igjen. Eksempelvis kan vi lese denne utfordringen i Stiftelsen Nordmøre museums formidlingsplan fra 2015.

Stiftinga Sunnmøre museum har en egen informasjonsside for deres prosjekter og utstillinger for videregående elever på sin hjemmeside, dette vurderer vi som positivt. Dette er noe alle museene kunne hatt for å gjøre museumstilbudet for de videregående skolene mer relevant og synlig. Under utstillingene og foredragene står det skissert at formidlingsoppleggene legger til rette for diskusjoner om tema nasjonalt og globalt, og om hvordan vi skal tenke om fortid, nåtid og fremtid. Det er også

nevnt hvordan formidlingsopplegget passer inn i læreplanen, noe vi vurderer som viktig for å gjøre utstillingene og foredragene relevante for lærerne og undervisningen.

Vi ser det som positivt med et tverrfaglig og institusjonelt samarbeid, og oppfordrer museene til å være aktive og ta initiativ opp mot de videregående skolene for å få til et tettere samarbeid. Vi tror det kan øke informasjon og kunnskap om museumsverket blant videregående elever, og kan gjøre at ungdommen vil delta mer i aktiviteter museene tilbyr. Aktiv formidling utad er også i tråd med det som står nevnt i regional delplan museum, at museene har et ansvar for å styrke sin virksomhet som funksjon og tenke formidling i større grad enn kun lokasjon.

Museene vi har snakket med spurte også om det hadde vært interessant for faglærerne at museene la til rette for en fagdag for dem. Dette har de gode erfaringer med blant lærere ved barne- og ungdomsskoler, der de har et foredrag om et museumstema i planleggingsuken før skolestart. Dette er et godt poeng som vi vurderer som viktig i det videre samarbeidet mellom museene og de videregående skolene. På slike arenaer kan også museene få svar på det de savner svaret på når det kommer til spørsmål om relevante og interessante tema, og om de treffer med utstillingene de lager og om formidlerne når ut til ungdommen. Dette kan legge til rette for bedre samarbeid og kunnskapsdeling mellom lærerne og museene.

3. BRUKEROPPLEVELSER AV MUSEUM

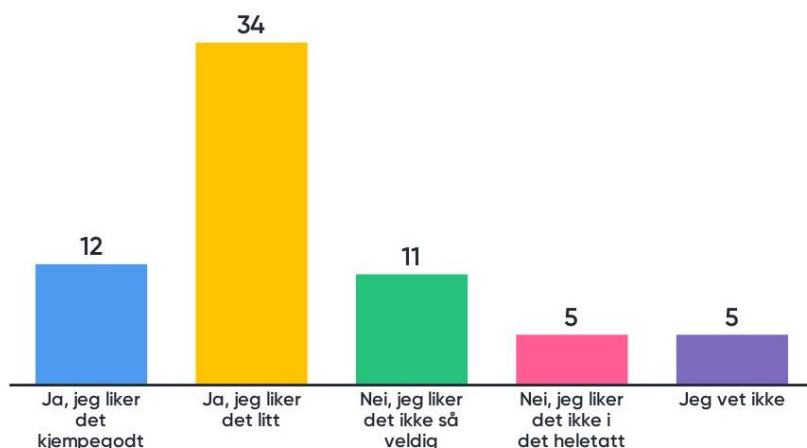
I denne delen har vi inkludert unges egne opplevelser og oppfatninger av museum og museumsbesøk. Dette er en deskriptiv problemstilling og tar ikke utgangspunkt i revisjonskriterier.

3.1 ELEVENES TILBAKEMELDINGER

I samarbeid med fylkesutdanningsjefen sendte vi ut en link til en spørreundersøkelse til alle historielærere ved de videregående skoler i fylket. Undersøkelsen ble sendt ut via en internett-link av dataprogrammet *Mentimeter*, som lærerne ble oppfordret til å gjennomføre i en historietime. Som nevnt i metodekapitlet er svarprosenten i denne spørreundersøkelsen svært lav (2%), og resultatene kan ikke generaliseres til utvalget.

Totalt 78 svar kom inn i spørreundersøkelsen. Elevene fikk 10 spørsmål, som både besto av lukkede og åpne spørsmål. Nedenfor kommer en oppsummering av svarene.

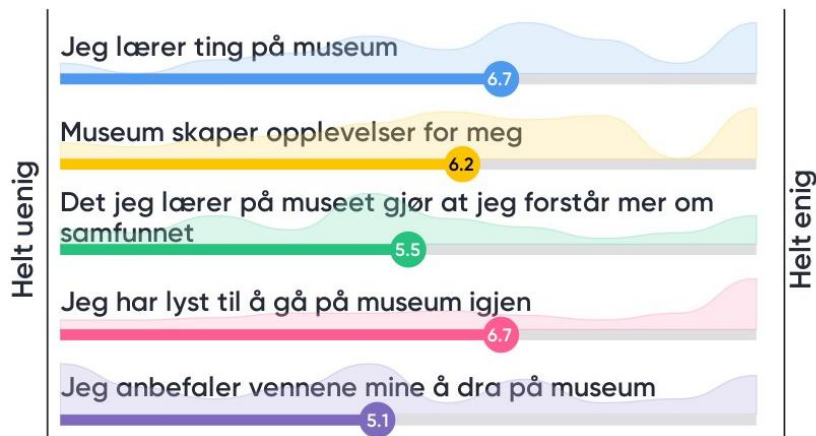
SPM 1. LIKER DU Å GÅ PÅ MUSEUM?

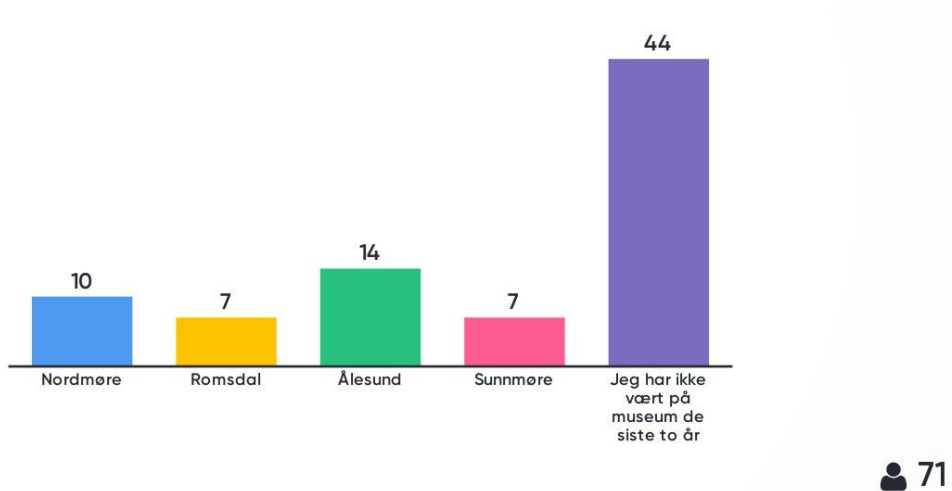
67 elever svarte på om de liker å gå i museet. Av de som svarte er det klart flere som liker å gå på museum enn de som ikke liker det.

SPM 2: FRA HELT UENIG TIL ENIG: HVORDAN VIL DU RANGERE DISSE PÅSTANDENE?

75 elever svarte på dette spørsmålet. Vi kan se at det stort sett er positive svar på disse påstandene. Elevene gir uttrykk for at de lærer noe på museet og at det skaper opplevelser, samt at de har lyst til å gå på museum igjen. Resultatene viser at elevene gir mindre poengskår på at det de lærer på museet gjør at de forstår mer av samfunnet. Anbefaling av museet til venner får middels poengskår. Meningsmålingen går fra 0-10 poeng.

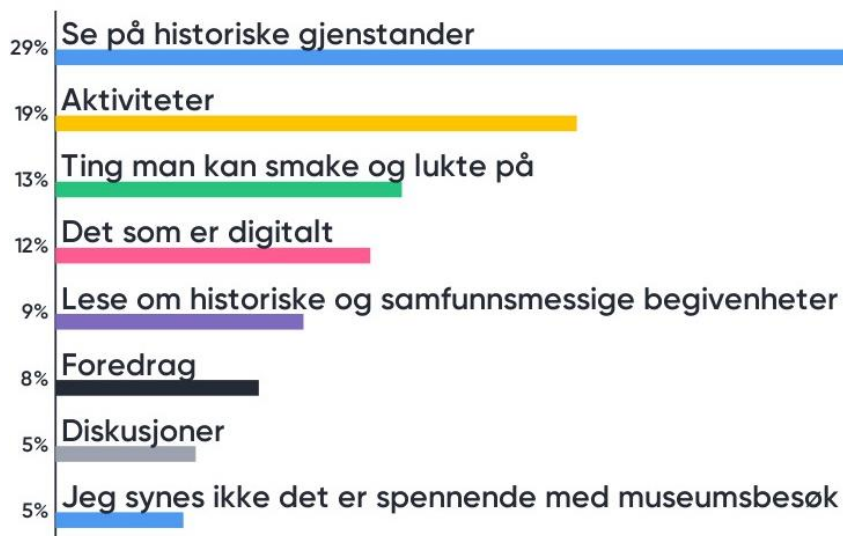

SPM 3: HVIS DU HAR VÆRT PÅ MUSEUM DE SISTE TO ÅR: VAR DETTE I NOEN AV DISSE REGIONENE I MØRE OG ROMSDAL?

Mange av elevene som har svart på spørreundersøkelsen oppgir at de ikke har vært på museum de siste to år. Av de elevene som har vært på museum ser vi at det fordeler seg relativt likt på de fire svaralternativene, der Ålesund har flest besøk.

SPM 4. HVA SYNES DU ER MEST SPENNENDE MED MUSEUMSBESØK? (FLERE VALG ER MULIG)

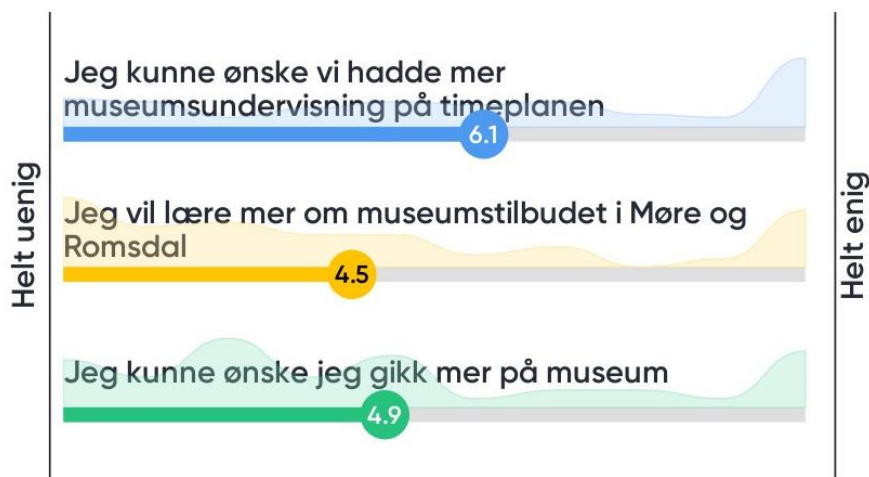
77 av elevene oppgir at historiske gjenstander og aktiviteter er det som er mest spennende med museumsbesøk.

SPM 5. ORDSKY: HVILKE ORD MENER DU BEST BESKRIVER MUSEUM?

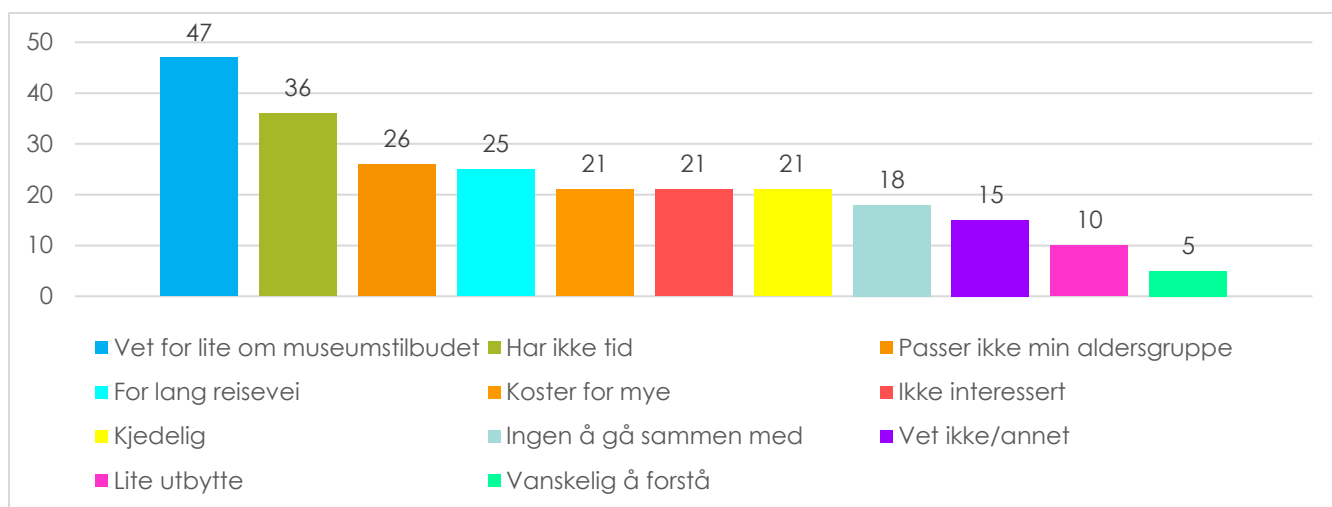
76 elever svarte på det åpne spørsmålet om hva de forbinder med museum. Vi ser at de fleste oppgir positive adjektiver som lærerikt, spennende, interessant, historisk, underholdene og kunnskapsrikt. Noen mener også at det kan være kjedelig med museum og beskriver det som gammelt.

SPM 6: FRA HELT UENIG TIL HELT ENIG: HVORDAN VIL DU RANGERE DISSE PÅSTANDENE?

78 elever har svart på dette spørsmålet. De fleste oppgir at de kunne ønske de hadde mer museumsundervisning på timeplanen, mens det er under halvparten som vil lære mer om museumstilbudet eller som ønsker de besøkte museet i større grad. Meningsmålingen går fra 0-10 poeng.

SPM 7: HVIS DU IKKE GÅR PÅ MUSEUM: ER DET PÅ GRUNN AV EN AV DISSE ALTERNATIVENE?

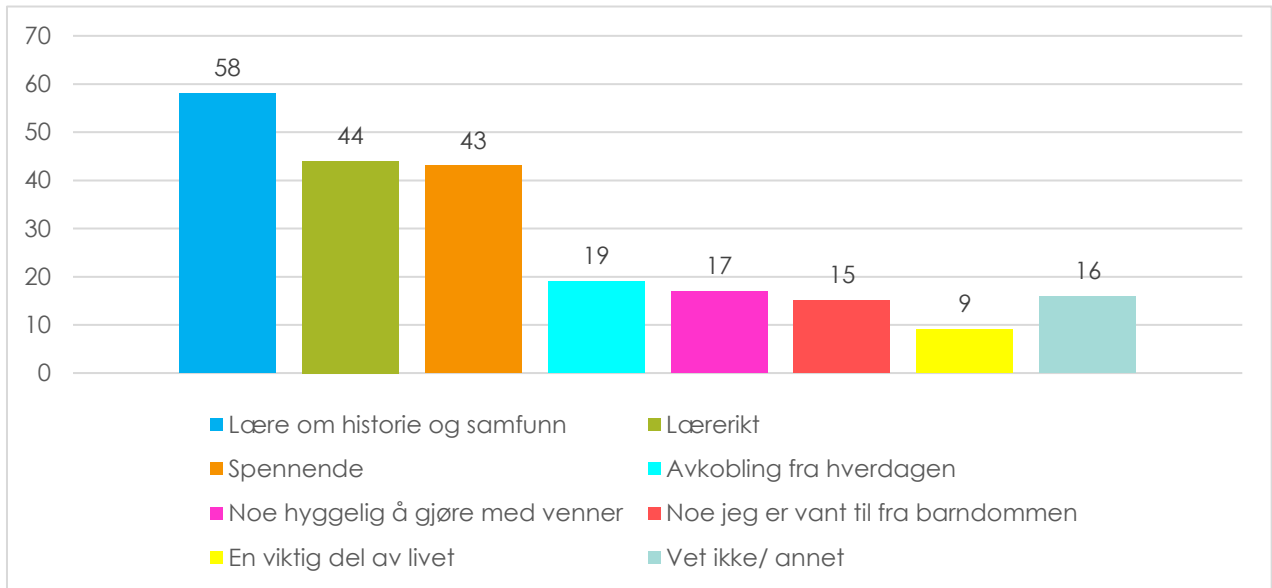
De fleste oppgir at de vet for lite om museumstilbudet, at de ikke har tid, at det ikke passer deres aldersgruppe eller at det er for lang reisevei som grunner til at de ikke går på museum. Kostnad, interesse og at det er kjedelig er også grunner elevene oppgir. Det var 77 elever som svarte på dette spørsmålet.

SPM 8. ÅPENT SPØRSMÅL: HVILKE MUSEER HAR DU HØRT OM I MØRE OG ROMSDAL?

69 elever oppga hvilke museer de har hørt om i Møre og Romsdal. Ordskyen gir et overblikk over hvilke museer som er oppgitt flest ganger.

SPM 9: VELG DET SOM PASSER BEST: HVORFOR BESØKER DU MUSEUM?

78 elever har svart på hvorfor de besøker museet, og de fleste gir tilbakemelding på at det er på grunn av at de lærer om historie og samfunn, at det er lærerikt, spennende og en avkobling fra hverdagen.

SPM 10: HVA SKAL TIL FOR AT DU SKAL FÅ MER LYST TIL Å GÅ PÅ MUSEUM?

Vi fikk mange tilbakemeldinger fra elevene på hva som skal til for at de får mer lyst til å gå på museum:

- Matsservering
- Kortere reisevei og transportordninger
- Bedre reisetilbud i skolesammenheng
- Mer praktiske museum, som eksempelvis viten-museet i Trondheim
- Museum med interessante emner
- Mer interaktivt
- Flere praktiske aktiviteter og oppgaver
- Lavere pris
- Museumsbesøk som en del av undervisningen, at vi får dra i skoletiden og får godkjent fravær fra skolen
- Informasjon om museene fra skolen
- Spennende museer, handle om historiske personer eller mer interessante hendelser
- At det er gratis, at det dekkes av kommunen eller skolen
- Flere aktiviteter for ungdom og barn
- Burde reklameres bedre, det burde vært mer PR så vi vet om tilbudene
- Gøyere
- Free samples
- Bedre utstillinger
- Kule folk
- Mer teknologi
- Det må komme museum i nærheten, flere tilbud i området
- Spennende guider
- Mer tilgjengelig
- Vitenskapelig museum er f.eks mer interessant enn blomstermuseum.

- Opplyse om tilbudet
- Dyr
- Artigere museumsguider
- Ha et bredere utvalg av museum, få vite mer om hva vi kan gå til
- Flere kunstutstillinger, mer abstrakte svar på historiske hendelser
- Mer åpent i helger og ferier
- Bredere tilbud for den litt yngre garde
- At jeg kan lære mer om hvordan byen var før jeg ble født, evt. før krigen.
- Passer ikke inn i min aldersgruppe, samt det er andre aktiviteter som er mer interessante og morsomme
- Høre mer om de, lokke til seg besøkende
- Oppta en mer offensiv markedsføringsrolle for å hente besøkende som kanskje ikke visste at de var interessert
- Det skal handle om historie, dinosaurer og generelt om tiden for mange tusen år siden. Om forskjellige arter som er utryddet før vi ble født
- Vite hvilke museer som er i nærheten og det er nødvendig at det er innenfor et tema som er interessant. Dinosaurer etc.

3.2 LÆRERNES TILBAKEMELDINGER

I e-posten ba vi også lærerne om å gi tilbakemeldinger på deres tanker, kommentarer eller forslag til hvordan museene og skoleverket kan få et tettere samarbeid for å få flere videregående elever til å besøke i museet, om deres erfaringer med museenes kompetanse både pedagogiske og faglig.

Vi fikk ingen tilbakemeldinger fra lærerne i e-posten som ble sendt ut hverken fra oss, eller purringen som ble sendt ut fra fylkesutdanningsjefen.

3.3 REVISORS VURDERING

Elever på den videregående skole har som vi i denne forvaltningsrevisjonsrapporten har presentert, mindre organisert aktivitet i forbindelse med museumsbesøk i årene de går på videregående skole. Ettersom fylkeskommunen og den videregående skole ikke organiserer Den kulturelle skolesekken i samme omfang som grunnskole, får videregående elever slik vi ser det et mindre tilbud av museumsvesenet enn det grunnskoleelever får. Det er derfor viktig og interessant å høre denne gruppens opplevelser og tilbakemeldinger på hvordan de oppfatter museumsvesenet, og hva som eventuelt skal til for at de skal gå mer i museet. Våre funn fra spørreundersøkelsen viser at videregående elevene som har svart har mange tilbakemeldinger på hvordan de opplever museet. Vi mener det er mange interessante tilbakemeldinger fylkeskommunen og museene kan ta med seg i sitt videre arbeid på dette feltet.

Vi ba om tilbakemeldinger fra lærerne om museenes arbeid opp mot elevene og hvordan museene og skolene kan jobbe tettere sammen, men vi fikk ingen tilbakemeldinger på dette. Museumsdirektørene nevnte selv i samtaler med oss at ytterligere kommunikasjon og samarbeid med lærere og skolevesenet vil være viktig og nyttig i videre arbeid med ungdom og museum.

4. KONKLUSJON

Det overordnede målet med forvaltningsrevisjonen var å få belyst hvordan fylkeskommunen følger opp museene i fylket, og hvordan museene igjen arbeider opp mot målene og forventningene som er satt i den regionale delplanen for museum.

Museene har en viktig rolle når det kommer til formidling til barn og unge i samarbeid med skolene. I regional delplan museum står det at en viktig del av planarbeidet og planperioden er å sørge for at koblingen mellom museum og skoleverket blir opprettholdt og utviklet i tråd med den helhetlige museums- og skolepolitikken.

Møre og Romsdal fylkeskommunes visjon er *ein tydeleg medspelar*. Fylkeskommunen skal være en synlig samfunnsaktør, blant annet gjennom museenes arbeid med formidling. Innenfor formidlingsområdet har museene barn og unge som fokusområde, med utgangspunkt i Møre og Romsdal fylkeskommunes forventninger til arbeidet med formidling.

Museene jobber slik vi oppfatter det godt med formidling opp mot barn og unge, spesielt rettet mot barne- og ungdomsskolen gjennom Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal. Tusenvis av barn får hvert år innblikk i og kunnskap om kulturarv gjennom foredrag, museumsbesøk, aktiviteter, debatt og opplevelser i ulike former og grader.

Vi konkluderer med at revisjonskriteriet «Museene bør ha en plan eller tiltak for å nå målet under formidling som er satt i regional delplan museum» er oppfylt.

Gjennom regional delplan museum, planprogram, handlingsprogram og egne tiltakslistene fra museene mener vi at Møre og Romsdal fylkeskommune og museene oppfyller revisjonskriteriet som er satt i denne forvaltningsrevisjonen. Vi opplever at når det gjennom Den kulturelle skolesekken Møre og Romsdal er gode tilbud og tett oppfølging mot grunnskolen, er det mer opp til lærernes engasjement i den videregående skole om elevene deltar i museenes aktiviteter. I tillegg vil spredningen av hvilket tilbud videregående elever får være avhengig av hvilke utvalg av kunstuttrykk elevene gjør i samarbeid med kulturkontakt. Vår oppfatning er også at museumsdirektørene savner et større samarbeid med skolene og lærerne for å få elever i den videregående skole til å benytte seg av museumstilbudene. De ønsker å få tilbakemelding på om de treffer med sine utstillinger og hva de eventuelt kan gjøre for å bli mer relevant og interessant for denne målgruppen. Vi oppfordrer fylkeskommunen og museene til å jobbe videre med å opprette kontakt og samarbeid med de videregående skolene.

Vi mener at hovedmålet under formidling i regional delplan museum er utfordrende å operasjonalisere fordi det er et overordnet mål med sikte på langsiktige effekter, og at dette med fordel kan bli konkretisert og gjort målbart når dette blir et fokusområde. Det kan være utfordrende å måle «Musea i Møre og Romsdal speglar samfunnet dei er del av, og tilbyr formidling som skaper opplevingar, fremmer kunnskap og gir grunnlag for kritisk refleksjon om for-, no og framtid». Likevel ser vi at enkelte av museene fremmer dette gjennom ulike tiltak, ved å gjøre prosjektene og utstillingene sine relevante for målgruppen.

I spørreundersøkelsen ser vi også at elevene viser interesse for museene, og kommer med gode forslag til hvordan museumsvesenet kan treffe dem i større grad. Disse tilbakemeldingene mener vi er verdifulle for

fylkeskommunen og museene å ta med seg videre i sitt formidlingsarbeid. Vi fikk ikke tilbakemeldinger fra lærerne om hva de mener i forbindelse med dette temaet, og vi mener at fylkeskommunen og museene her har en jobb å gjøre for å få svar på de spørsmålene de lurer på.

Både museene, skolene og lærerne kan være tjent med å oppfordre og inkludere ungdom til å gå på museum. Det er disse som skal føre kulturarven videre. Et godt grunnlag for museumsforståelse. museumsbesøk og museums glede er et viktig fundament for å ivareta denne arven.

5. AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Vi har noen avsluttende kommentarer til det videre arbeidet innenfor museumsfeltet i Møre og Romsdal som omhandler samarbeid og forbedringspotensial som har kommet frem gjennom denne forvaltningsrevisjonen.

1. Det vil være en styrke hvis fylkeskommunen ga tydeligere føringer på hvilke samhandlingsarenaer som er aktuelle for museene i sitt formidlingsarbeid. Eksempelvis kan dette være utdanningsavdelingen, de videregående skoler osv. Vi oppfordrer også museene til å selv søke og finne aktuelle samhandlingsarenaene.
2. Med utgangspunkt i regional delplan museum er formidling satt som ett av fem fokusområder. Det er ikke satt i gang arbeid med dette per dags dato. Når dette blir aktuelt, mener vi at det vil være en styrke å ta inn dette om samarbeid og samhandlingsarenaer for å bidra til å oppnå målsettingen innenfor formidling. I tillegg vil det også være en styrke å etablere en strategi for hvordan det fastsatte hovedmålet i delplanen skal nås.
3. Vi mener det vil være fordelaktig at museene på sine hjemmesider presenterer informasjon om prosjekter og utstillinger, samt beskrivelser av relevante temaer tilknyttet læreplanen for videregående elever.

LITTERATURLISTE

- Den kulturelle skolesekken i Møre og Romsdal (2019). Hentet fra nettsiden:
<https://dksmr.no/produksjoner> [19.03.2019].
- Fylkesrevisjonen, Møre og Romsdal fylkeskommune (2010). *Konsolidering av musea – kva er oppnådd?* Forvaltningsrevisjonsrapport 04/2010. Hentet fra:
https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Alle_rapporter_i_pdf/Fylkesrevisjonen_i_Moere_og_Romsdal/Konsolidering_av_musea_-_Kva_er_oppnaadd.pdf [lesedato: 27.03.2019].
- Jugendstilsenteret og KUBE (2019). «Om oss». Hentet fra: <http://www.jugendstilsenteret.no/om-oss> [lesedato: 11.03.2019].
- Mangset, Per (2012). *En armlengdes avstand eller statens forlengede arm? Et notat om armlengdesprinsippet i norsk og internasjonal kulturpolitikk*. Notat hentet fra regjeringen sin nettside:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kud/styrer_raad_utvalg/kulturutredningen/mangset_armlengdes_avstand.pdf [lesedato: 19.03.2019].
- Møre og Romsdal fylkeskommune (2019). «Kulturvern». Hentet fra:
<https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Kultur/Kulturvern> [lesedato: 11.03.2019].
- Planprogram for regional delplan museum (2016). Hentet fra: <https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Regional-planlegging/Regionale-delplanar/Regional-delplan-for-museum> [lesedato: 26.03.2019].
- PWC (2012). *Museumsreformens betydning for museene i Møre og Romsdal*. Evalueringsrapport hentet fra: <https://museumsforbundet.no/arkiv/wp-content/uploads/2012/04/Evaluering-av-museumsreformen-i-MR-original.pdf> [lesedato: 26.03.2019].
- Romsdalsmuseet (2019). «Om Romsdalsmuseet». Artikkel hentet fra:
<https://www.romsdalsmuseet.no/no/om-oss> [lesedato: 11.03.2019].
- Romsdalsmuseet (2019b). «Videregående skole». Hentet fra: <https://www.romsdalsmuseet.no/no/skole-og-bhg/skole-og-barnehage-tjenester> [lesedato: 20.03.2019].
- Stiftinga Sunnmøre museum (2019). «Om oss». Hentet fra: <http://www.sunnmore.museum.no/om-oss/> [lesedato: 11.03.2019].
- Stiftelsen Nordmøre museum (2019). «Om oss». Artikkel hentet fra:
<http://www.nordmore.museum.no/om-nordmøre-museum/om-oss> [lesedato 11.03.2019].
- Stiftelsen Nordmøre museum (2018). *Årsmelding stiftelsen Stiftelsen Nordmøre museum 2017*. Hentet fra:
<http://www.nordmore.museum.no/files/dmfile/rsmelding-2017-SNM7.pdf> [lesedato: 11.03.2019].
- St. melding 22 (1999-2000). «Kjelder til kunnskap og oppleving». Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-22-1999-2000-/id192730/> [lesedato: 26.03.2019].

St. melding 48 (2002-2003). «Kulturpolitikk fram mot 2014». Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-48-2002-2003-/id432632/> [lesedato: 26.03.2019].

St. melding 49 (2008-2009). «Framtidas museum – Forvaltning, forskning, formidling, fornying».

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-49-2008-2009-/id573654/> [lesedato: 26.03.2019].

Stiftinga Sunnmøre museum (2017). *Årsrapport 2017*. Hentet fra:

<http://www.sunnmore.museum.no/media/1785/årsrapport-2017.pdf> [lesedato: 27.03.2019].

VEDLEGG 1: HØRINGSSVAR FRA FYLKESRÅDMANN

MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

Kaibakken 1

6509 KRISTIANSUND N

Møre og Romsdal
fylkeskommune

		Vår saksbehandler:	Vår dato:
	2019/8287 - 61397/2019	Jarle Sanden, 913 07 483	20.05.2019

Deres ref:

Deres dato:

Vår ref:

Høring - forvaltningsrevisjon "Oppfølging av musea i Møre og Romsdal", Forvaltningsrevisjonsrapport nr. 4/2019

Vi viser til høringsutkast forvaltningsrevisjonsrapport «Oppfølging av musea i Møre og Romsdal», datert 13.05.19.

Regional delplan for museum (vedtatt i fylkestinget i sak T-52/17, 16.10.17) definerer politiske ambisjoner og videre retningsvalg for fylkeskommunen sin politikk på museumsfeltet. Denne forvaltningsrapporten har avgrenset problemstillingen til å se på «*Hvordan tilbyr museene formidling som skaper opplevelser, fremmer kunnskap og gir grunnlag for kritisk refleksjon om for-, nå- og framtid for målgruppen unge*». Målgruppen unge er i rapporten definert som elever i videregående skole.

Revisjonsrapporten ser dermed på en avgrenset del av det samlede arbeidet og oppfølgingen fylkeskommunen har av museene. Fylkesrådmannen vil også legge til at etter vedtak av ny museumsplan (T-52/17) har fylkeskommunens fokus og innsats mht. videreutvikling av museene vært knyttet til forskning og samlingsforvaltning. Dette er fagfunksjoner som over tid har vært mindre prioritert i museene enn fagfunksjonen formidling.

Fylkesrådmannen finner det naturlig å kommenterer representativitet og kvalitet på deler av kunnskapsgrunnlaget i revisjonsrapporten. I utgangspunktet er det lagt opp til en spørreundersøkelse i den videregående skolen, både blant undervisningspersonalet og elevene. Det går fram at det er svært lav deltakelse fra elevene og at ingen fra undervisningspersonalet har svart på undersøkelsen. Det må dermed stilles spørsmål ved resultatets representativitet og kvalitet på svarene, og dermed hvilke slutninger revisjonen kan ta på dette grunnlaget.

Vi kjenner til fra før at aldersgruppa 15+ er den målgruppa kunst- og kulturhistoriske museer har de største utfordringene med å nå/rekruttere til sine arenaer. Slik sett bekrefter dette revisjonens funn, selv om resultatet allerede er kjent for musea. Samtidig ser fylkesrådmannen stor verdi av resultatene i revisjonsrapporten. Her er det signaler som er verdt å ta med seg i det videre arbeidet med å skape attraktive museumstilbud for unge, noe som er en åpenbar utfordring.

Fylkesrådmannen slutter seg til revisjonens innspill om at det er behov for å identifisere nye og aktuelle samhandlingsarenaer for musea sitt formidlingsarbeid. Ikke minst for å få til et tettere samarbeid med de rette fagansvarlige om læreplanens mål og museenes bidrag til å

fylle den med innhold. Ett tettere samarbeid med fylkeskommunen sin utdanningsavdeling og de videregående skolene vil være viktig i så måte.

Etter behandling av rapporten, vil fylkesrådmannen legge fram sak for kultur- og folkehelseutvalget og utdanningsutvalget for å orientere om rapporten og dens innhold. Fylkesrådmannen vil i saka skissere en plan for hvordan anbefalingene i rapporten vil bli fulgt opp.

Med hilsen

Ottar Brage Guttelvik
fylkesrådmann

Heidi-Iren Wedlog Olsen
fylkeskultursjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever derfor ikke signatur

VEDLEGG 2: DOKUMENTOVERSIKT

- Museumsstatistikk for Nordmøre 2017 og 2018
- Museumsforbundets museumsbesøksstatistikk 2018
- Regional planstrategi 2016-2020
- Stiftinga Sunnmøre museum årsrapport 2017 og 2018
- Stiftelsen Nordmøre museum årsrapport 2017 og 2018
- Jugendstilsenteret og KUBE årsberetning 2017 og 2018
- Romsdalsmuseets årsrapport 2017 og 2018
- Kulturrådets museumsundersøkelse 2018
- Handlingsprogram for kultur 2018
- Rapportering handlingsprogram kultur 2017
- Saksframlegg – driftstilskot regionale kulturorganisasjoner
- Tilskuddsbrev Sunnmøre museum
- Utredning av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet, Kulturdepartementet
- Abonnementsavtaler mellom Romsdalsmuseet og Molde og Romsdal VGS
- Forprosjekt – Kartlegging av Svanviken i Eide som et mulig forsknings- dokumentasjons- og formidlingsprosjekt for Stiftelsen Nordmøre museum og Romsdalsmuseet 2019
- Stiftelsen Nordmøre museums fagplan 2019
- Formidlingsplan for Stiftelsen Kulturkvarartalet (Jugendstilsenteret og KUBE)
- Formidlingsplan for Stiftelsen Nordmøre museum
- Formidlingstiltak for Romsdalsmuseet – pr e-post
- Formidlingsplan for Stiftinga Sunnmøre museum

VEDLEGG 3: OVERSIKT OVER MUSEUM I MØRE OG ROMSDAL

MUSEUM PÅ NORDMØRE:

AVERØY	Averøy skolemuseum, Bådalen
AVERØY	Gamle Kvernes Bygdemuseum
HALSA	Geitbåtmuseet i Halså
KRISTIANSUND	Stiftelsen Nordmøre museum
KRISTIANSUND	Klippfiskmuseet/Milnbrygga (Stiftelsen Nordmøre museum)
KRISTIANSUND	Mellemværftet (Stiftelsen Nordmøre museum)
RINDAL	Rindal Bygdemuseum
SMØLA	Smøla Museum
SUNNDAL	Alfheim, fjellhytte i Grødalen (Leikvin kulturminnepark)
SUNNDAL	Sunnal museumslag, Leikvin
SURNADAL	Surnadal Bygdemuseum
SURNADAL	Svinviks Arboret, Vitenskapsmuseet, NTNU
SURNADAL	Trollheimen Naturhistoriske Samlinger
TINGVOLL	Straumsnes Bygdemuseum
TINGVOLL	Tingvoll Museum
TUSTNA	Kråksundet Sjøbruksmuseum

MUSEUM I ROMSDAL:

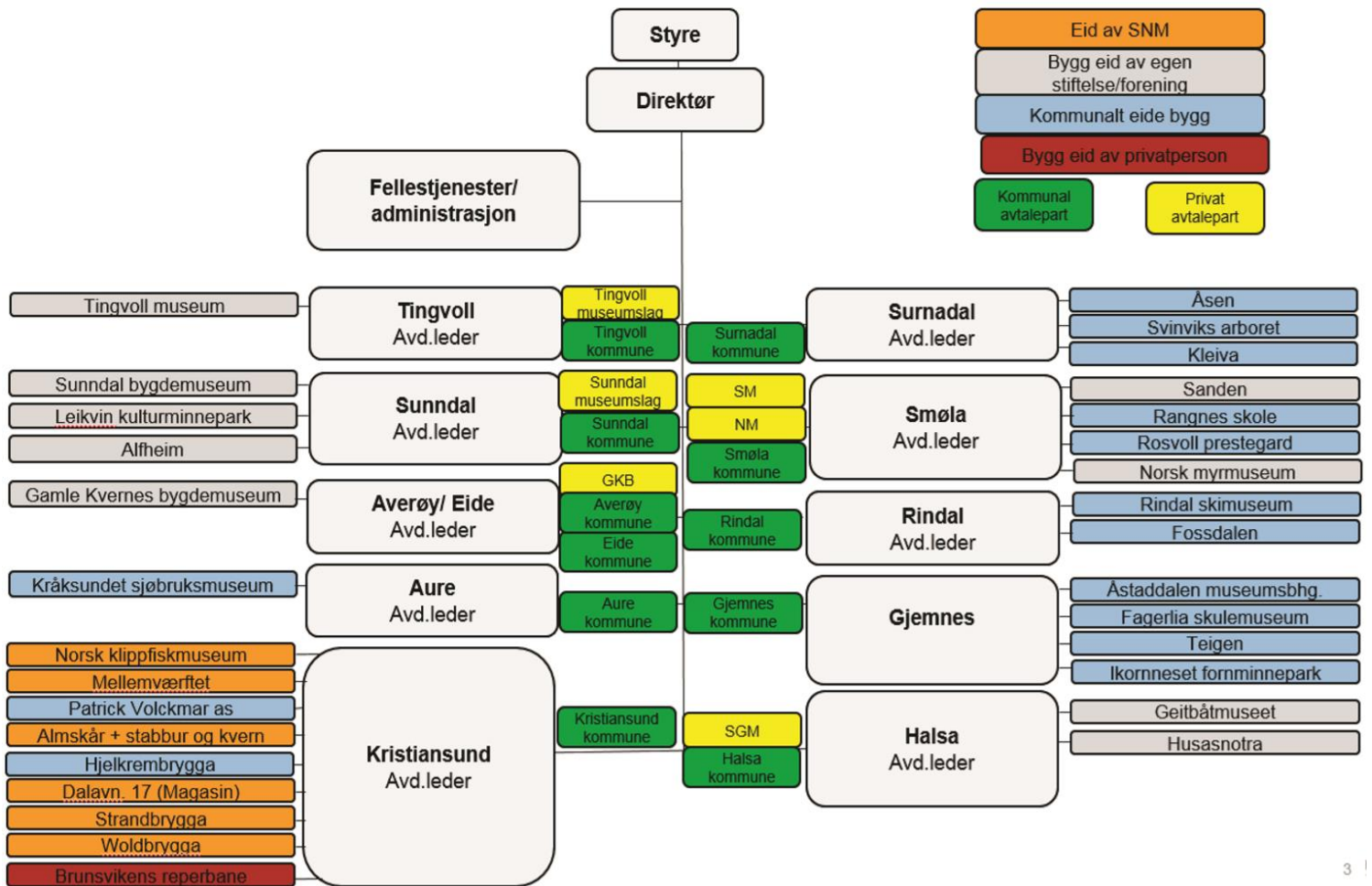
MOLDE	Romsdalsmuseet
MOLDE	Fiskerimuseet på Hjertøya (kfr. Romsdalsmuseet)
MOLDE	Sekken Museum
MOLDE	Sjukehusmuseet i Molde
NESSET	Neset prestegard (kfr. Romsdalsmuseet)
RAUMA	Bø-Museet, Måndalen (sjå Romsdalsmuseet)
RAUMA	Konfeksjonsmuseet i Isfjorden (kfr. Romsdalsmuseet)
RAUMA	Ner-Hole Museum
RAUMA	Norsk Tindemuseum
RAUMA	Rødven Museum
VESTNES	Landbruksmuseet på Gjermundnes
VESTNES	Tresfjord Museum

MUSEUM PÅ SUNNMØRE:

GISKE	Godøytunmuseet
HAREID	Ishavsmuseet "Aarvak"
HERØY	Herøy Bygdesamling
HERØY	Herøy Kystmuseum
NORDDAL	Norrdal museum
SYKKYLVEN	Norsk Møbelfaglig Senter
SYKKYLVEN	Sykkylven naturhistorisk museum
VANYLVEN	Valborg Krokens Samling
VOLDA	Austefjord Museum
VOLDA	Dalsfjord Sogelag (og Fyrmuseet)
VOLDA	Sivert Aarflot-Museet
VOLDA	Volda Bygdetun og Garverimuseet
ØRSTA	Aasen-tunet / Nynorsk Kultursentrum
ØRSTA	Ørsta Bygdemuseumslag / Brudavolltunet
ÅLESUND	Kunstmuseet KUBE
ÅLESUND	Jugendstilsenteret
ÅLESUND	Sunnmøre Museum
ÅLESUND	Ålesund Akvarium, Atlanterhavsparken
ÅLESUND	Aalesunds Museum

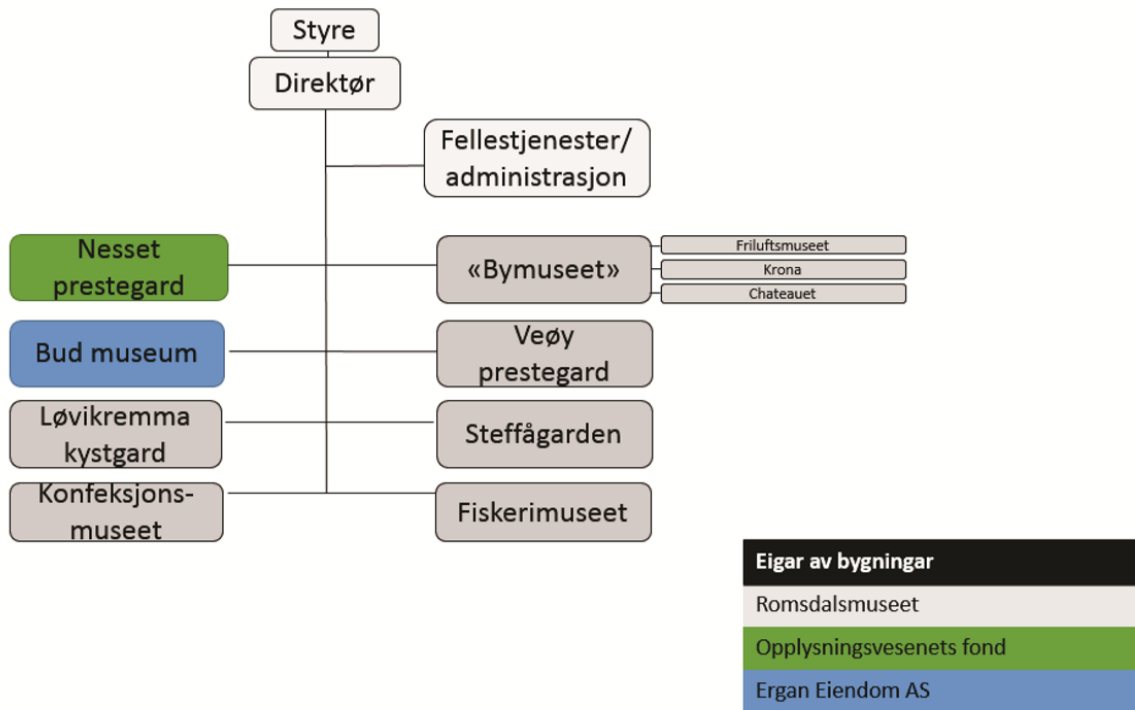
VELDLEGG 4: EIER OG ORGANISASJONSSTRUKTUR I REGIONMUSEENE OG KULTURKVARTALET

STIFTELSEN NORDMØRE MUSEUM

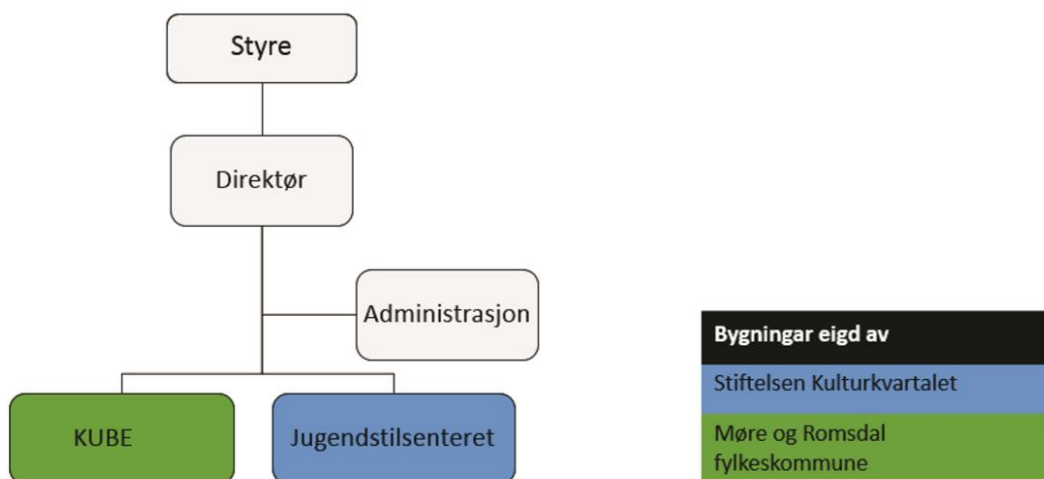
Kilde: Regional delplan museum 2017:38.

STIFTELSEN ROMSDALSMUSEET

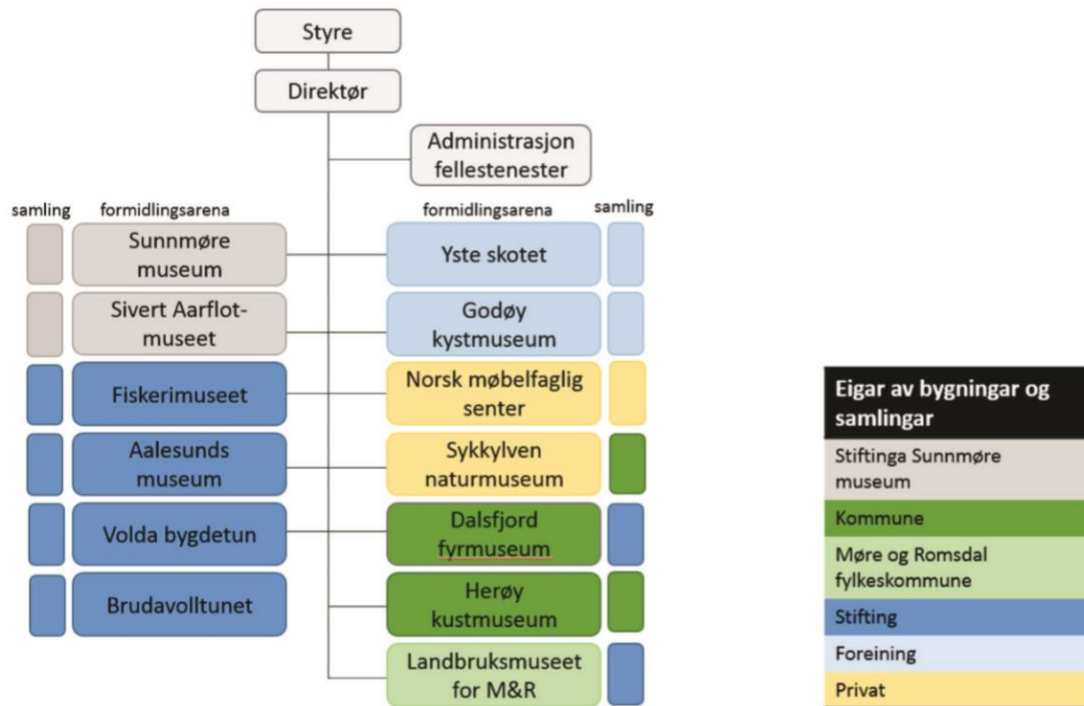
Kilde: Regional delplan museum 2017:38.

STIFTELSEN KULTURKVARTALET

Kilde: Regional delplan museum 2017:39.

STIFTINGA SUNNMØRE MUSEUM

Kilde: Regional delplan museum 2017:39.

VEDLEGG 5: EKSTRAOPPLYSNINGER

Dagen før endelig rapport ble utsendt, fikk vi tilsendt nye faktaopplysninger på e-post. Vi har valgt å inkludere disse som vedlegg.

MUSEENES VISJONER OG BESØKSTALL FOR SKOLEELEVER 2018

Stiftelsen Kulturkvartalet - Jugendstilsenteret og KUBE:

Visjon: «Fremme engasjementet for kunnskap for kunst og jugendstil. Vi skal åpne oss mot verden og åpen verden mot oss».

Stiftinga Sunnmøre museum

Visjonen står skrevet i rapporten

2018: Besøkstall skoleelever totalt: 7520. Derav 906 fra videregående skole.

Romsdalsmuseet

Visjon: «Romsdalsmuseet skal være regionens beste historieforteller. Befeste sin posisjon som «museet for hele Romsdal» og karakteriseres gjennom utvikling, mangfold og tilhørighet.»

2018: Besøkstall skoleelever totalt: 5 515 derav 422 fra videregående skole.